HALK ŞİİRİNDE ATATÜRK

Dr. Salim Sabancıoğlu

DK
635.8
H34

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI No. 335
Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 65
Araştırma Serisi No. 54

Tarihi: 7/4/1976
bağışıdır.

HALK ŞİİRİNDE
ATATÜRK

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

Hazırlayanlar :
Dr. Saim SAKAOĞLU Dr. Turgut GÜNAY

Atatürk Üniversitesi
Kütüphanesi
Dmb. No: 36173

0008254

Atatürk Üniversitesi Basımevi—Erzurum, 1974

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ VI

(Kadirli'li) ABDÜLVAHAP KOCAMAN:
Cumhuriyet Destanı 1

(Erzurum'lu) ALİ RAHMANÎ :
Atatürk 3
Cumhuriyet 4

ANONİM :
Ankara'nın Taşına Bak 5
Hoş Gelişler Ola 6

ÂŞIK HALİL :
Atatürk'e Ağıt 7

ÂŞIK HASAN :
Destan 9

ÂŞIK MEHMET :
Destan 11

(Trabzon'lu) BABA SALİM ÖĞÜTÇEN :
Cumhuriyetin On Beşinci Yıldönümü İçin 13
Cumhuriyetin Yirminci Yıldönümü İçin 14
Atatürk'ün Ölümü İçin 16

(Uzunköprü'lü) BASRİ KARAKUŞ :
Cumhuriyet Yaşa Diye 18

(Şavşat'lı) BİLÂL :
Ağıt 19

(Bayburt'lu) BURHANÎ :
Gazi 20
Cumhuriyet Destanı 20

(Tutak'lı) ÇAGLAYAN : ...
On Dokuz Mayıs 21

(Ulaş'lı) ÇOBAN SÜLEYMAN KAYA :
İstiklâl Harbi Destanı 23
Tren Destanı 25
Atatürk'e Ağıt 26
(Kozan'lı) ÇOLAK HACI SÖZDOĞURAN :
Gelip Geçmez Kara Gün 28
(Kayseri'li) DERDİ DERYA :
Aziz Atatürk'e Sevgi Şiirim 29
(Sorgun'lu) DURMUŞ YILGIN :
Atatürk'e Destan 30
(Ardanuç'lu) EFKÂRÎ :
Kurtarıcı Kahramanı Severim 31
(Sinoplu) EMİRÎ-DİKMEN :
Bugün 32
(Maraş'lı) ESAT :
Destan 34
(Bayburt'lu) ESNANÎ :
Cumhuriyet Destanı 36
Atatürk 37
(Afyon'lu) FELÂHÎ :
Atatürk'e Borçluyuz 38
GARİP MUSTAFA :
Atam nerde deyu deyu 39
(Posof'lu) HAFIZ İKRAMÎ :
Cumhuriyet 40
(Kadirli'li) HALİL KARABULUT :
Kurtuluş Harbi Destanı 41
Cumhuriyet 42
Aman Ha! 43
(Ermenek'li) HASAN RÜŞTÜ :
Destan 45
Gazi'ye Duamız 47
(İsaca'lı) HAYDAR :
Ağıt 49
(Bayburt'lu) HİCRANÎ :
Gazi 51
Cumhuriyet Destanı 51
Ortaokul Öğrencilerine 52

(Bayburt'lu) HİLMİ :
Cumhuriyet 55
İnkılâp Destanı 56
(Narman'lı) HÜSEYİN SÜMMANOĞLU :
Dinle Türk Evlâdı 59
(Kelkit'li) İLHAMÎ :
Gazi 60
Cumhuriyet Destanı 60
(Hatay'lı) İNCE ARAP :
Hatay İçin 62
(Kars'lı) KAHRAMAN :
Kars'ın Kurtuluşu İçin 63
(Kırşehir'li) KEREM SAİT :
Kurtuluş Destanı 64
(Daday'lı) KÖR HASAN :
Destan 66
(Kangal'lı) KUSURÎ :
Bucak Bucak Türk İli 67
(Sille'li) MANSUR :
Atam İçin 70
(Kütahya'lı) MEHMET HAMZA :
Türk Destanı 72
(Darende'li) MEHMET HOCA :
Kemâl Paşa'ya Methiye 73
(Sarıkamış'lı) MEVLÜT İHSANÎ :
Önünde Eğildi Dağlar 74
(Bor'lu) MEVLÜT YILDIRIM :
Atatürk'e 75
Bir Köyden Sesleniş 75
(Gemerek'li) MİHMANÎ :
Cumhuriyet 76
(Karaz'lı) MUHİDDİN TERCANLI :
Atatürk 77
(Kars'lı) MURAT ÇOBANOĞLU :
Kemâl, Kemâl Diye Seslenir 78
(Tortum'lu) MUSTAFA RUHANÎ :
Türklüğün Kurdu Atatürk 79

(Posof'lu) MÜDAMÎ :
Ağıt 80
Otuz Ağustos Zafer Destanı 80
SARAÇ HACI :
Destan 84
(Adana'lı) SELÂMÎ :
Destan 85
(Almus'lu) SELMANÎ :
Ata'n Hey! 88
(Bayburt'lu) SÜLEYMAN RUHÎ :
Cumhuriyet Destanı 89
(Çıldır'lı) ŞEREF TAŞLIOVA :
Otuz İki Yılında 90
(Çıldır'lı) ŞEREF TAŞLIOVA — (Kars'lı) MURAT ÇOBANOĞLU :
Büyük Atatürk'ün Destanına Bak 91
(Sıvas'lı) TALİBÎ COŞKUN :
Gazi'ye Destan 93
(Tortum'lu) ÜMMANÎ CAN :
Atatürk 94
Gazi 94
Ellinci Yıl İçin 95
(Tortum'lu) ÜMMANÎ CAN — (Tortum'lu) MUSTAFA RUHANÎ
(Narman'lı) HÜSEYİN SÜMMANOĞLU :
Dört Bucağa Yetti Eli Kemâl'in 96
(Sivas'lı) VEHHAP SUZANÎ :
Destan 98
(Kars'lı) VEYSEL ŞAHBAZOĞLU :
Ata'ya 99
(Şarkışla'lı) VEYSEL ŞATIROĞLU :
Atatürk 100
On Dokuz Mayıs'ta Parlayan Zafer 102
Ağlayalım Atatürk'e 103
(Sivas'lı) YARIM ALİ :
Cumhuriyet 105
(Erzurum'lu) YAŞAR REYHANÎ :
Cumhuriyet Güzellemesi 107
(Afyon'lu) YUSUF ZÜLÂLÎ :
Cumhuriyet Bayramına 108
Cumhuriyet Hakkında 109
SÖZLÜK 110
HALK OZANLARININ KISA HAYAT HİKÂYELERİ 112
BİBLİYOGRAFYA 118

ÖNSÖZ

Köklü, mücadeleli ve şerefli bir geçmişe sahip olan ulusumuz, tarih sahnesine ilk çıkış yeri olan Orta Asya'dan başlamak üzere, yeryüzünün birbirinden ırak köşelerinde büyük medeniyetler kurmuş, göçler, savaşlar, zaferler gibi büyük olayları yaşaya gelmiştir. Bu büyük olayların ulus vicdanı ve ulus belleğindeki yankısı demek olan halk edebiyatı da Türkler için şüphesiz yaşanan tarih kadar eski ve köklü olacaktır. Nitekim, ilk Halk Edebiyatı ürünlerimizden olan destanlar, gerçek olayları dile getiren tarih belgeleri olarak ayrıca büyük değer taşırlar. Oğuz Kağan'ı, Alp Er Tunga'yı ve nice Türk Kahramanını, yazının henüz taşlara bile kazılamadığı çağlardan günümüze getiren bu destanlardır.

Tarih tekerrürden ibaret olduğuna göre, Anadolu Türkünün yirminci yüzyıl başlarında yaşadığı en büyük olayın; Atatürk olayının da, ulus vicdanında uzun uzun yankılanması ve destan çağında yaşayan "bakşı" nın sazını, töresini miras alan halk temsilcisi "halk ozanı" nın dilinde destanlaşması kaçınılmaz olacaktı. Bu inancın ışığı altında giriştiğimiz derleme ve araştırma çabalarının sonucunda, çağımız halk ozanlarının hemen hemen bütününün Atatürk'ü yüce kişiliği, ölmez eserleri ve inkılâplarıyla yürekten duyarak deyişlerine konu ettiklerini görmek şaşırtıcı olmadı.

İkisi anonim olmak üzere, 56 halk ozanına ait 81 deyişin yer aldığı bu antoloji, tarafımızca yapılan titiz bir seçimden sonra ortaya çıkmış olsa bile, azımsanmayacak ölçüdeki vezin düşüklükleri, kafiye yanlışlıkları okuyucunun gözünden kaçmayacaktır. Ancak, çoğunluğu bakımından okuma yazma bilmeyen ve bir elleri tezenede, bir elleri de perdelerde olduğu için parmak hesabı yapmağa dahi fırsat bulamayan halk ozanlarımızın sanat üstünlüklerinden şüphe edilse bile samimiyetlerinden asla şüphe edilmemelidir. Antolojiye bu açıdan bakanlar, Büyük Atatürk'ün bütün yönleriyle halk inancına, halk düşünüşüne ve halk duyuşuna mal olduğunu; O'nunla bayraklaşan Türk milliyetçeliğinin halk tarafından kolay, samimi ve köklü bir biçimde kabul edildiğini göreceklerdir.

Atatürk için söylediklerini bizden esirgemeyen değerli halk ozanlarımıza, Radyo arşivindeki ilgili bantları istifademize sunan Erzurum Radyosu Halk Müziği Şube Şefi sayın Ateş Köyoğlu'na, antolojinin hazırlanışında yakın ilgi ve teşviklerini gördüğümüz Atatürk Üniversitesi Rektörü sayın Prof. Dr. Kemâl

Bıyıkoğlu'na, antolojinin basımını sağlayan Atatürk Üniversitesi Yayın Komisyonu mensuplarına ve sayın Cafer Tekerli'nin yönetiminde basım için el emeği, alın teri, göz nuru harcayan Atatürk Üniversitesi Matbaasının değerli elemanlarına şükranlarımızı sunarız.

20 Temmuz 1973, Erzurum

Not : Parantez içerisine alınan şiir başlıkları tarafımızca verilmiştir.

(KADİRLİ'Lİ) ABDÜLVAHAP KOCAMAN :

CUMHURİYET DESTANI

Aziz dostlar, bayramınız kutl'olsun!
Ne güzel , ne mutlu bayramımız var,
Kalplere neşeler sevinçler dolsun;
Bugün ne keder var, ne gamımız var.

Bu bayram Ata'dan bize yadigâr,
Türkler bunu kutlar hep diyar diyar,
Bugün neşelidir genç ve ihtiyar,
Mevlâmıza bol bol şükranımız var.

Ruhunu analım aziz Ata'nın;
O kahraman Türk kalbinde yatanın,
Bize emaneti güzel vatanın
Sınır bekçileri arslanımız var.

Bugün tazelendi yeni bir hayat,
Ey Türk oğlu, çalış, yüksel sen kat kat,
Bayrak gölgesinde pervasızca yat,
Bu toprakta nice kurbanımız var.

Türk ölse de asla Türklük ölemez,
Arslan yatağına çakal gelemez,
Türk milleti bir bütündür bölünmez,
Ata'mızdan elde fermanımız var.

Kırk dördüncü yılı Cumhuriyetin;
Bize bahşedilen o hürriyetin,
Bugün bayramıdır asil milletin,
Dünyada binlerce hayranımız var.

Sanki ölmüş iken geri var olduk,
Vatan bize biz vatana yar olduk,
Bugün neşelendik bahtiyar olduk,
Ay-yıldızlı ala seyranımız var.

Kendimiz kazanır, kendimiz yeriz,
Kumaşlar dokuruz, bizler giyeriz,
Elin yağı, balı nemize deriz;
Millî aşımızla ayranımız var.

Esirlik yakışmaz Türk'ün şanına,
Bize ölmek şeref vatan namına,
Döğüşmek isteyen er meydanına
Buyursunlar, işte meydanımız var.

Bekçisi var subayından erinden,
Türk coşarsa dünya oynar yerinden,
Cephelerde düşman kellelerinden,
Her düzlükte birer harmanımız var.

Ey Türk oğlu vatan sana emanet,
Aramızda yaşamasın hiyenet,
Vur emri aldık mı kopar kıyamet,
Elde kılıç, kolda dermanımız var.

Abdülvahap, de ki Türk'e maşallah!
Bizim yardımcımız Hazreti Allah,
Dünyada kimseye etmek eyvallah,
Damarlarda asil kanlarımız var.

(ERZURUM'LU) ALİ RAHMANİ :

ATATÜRK

Düşmana cephe alan,
Yurttan süren Atatürk,
Düşmanların boynuna
Kılıç vuran Atatürk.

Türk'e hain bakanı,
Kahkahalar atanı,
Bu vatanı satanı
Yurttan süren Atatürk

Feda edip canını
Göstermiştir şanını,
Düşmanının kanını
Yere seren Atatürk.

Hükûm vermiş cihana,
Lâyık şöhrete, şana,
Cumhuriyeti vatana
Bakın kuran Atatürk.

CUMHURİYET

Yirmi dokuz Ekim'de
Kuruldu Cumhuriyet,
Şanlı Türk'ün askeri
Yetirdi bana kuvvet.

Atatürk önder oldu,
Cumhuriyet kuruldu,
Yaşasın şanlı ordu;
Kavuşturdu hürriyet.

Düşman yurttan kovuldu,
Herkes ferahın buldu,
Bize hürriyet verdi,
Yetmezmi ki kafiyet.

Anonim :

ANKARA'NIN TAŞINA BAK
(Kurtuluş Savaşı İçin)

Ankara'nın taşına bak,
Gözlerimin yaşına bak,
Biz düşmanı esir aldık;
Şu feleğin işine bak.

Yağmur yağar için için,
Kemâl ağlar millet için,
Kemâl Paşa yemin etti
Şu Bursa'yı almak için.

İstihkâma indirdiler,
Kanlı gömlek giydirdiler,
Melûl olma garip anam:
Bir oğlunu öldürdüler.

Kazancık'ta harp olacak,
Tarihlere kaydolacak,
Atalardan miras kalan
Yeşil bayrak asılacak.

Ankara'da şanlı ordu
Her tarafa çadır kurdu,
Gazi Paşa harp edecek;
Hep askerler hazır oldu.

Anonim :

HOŞ GELİŞLER OLA

Hoş gelişler ola Mustafa Kemâl Paşa!
Askerin milletin, bayrağınla çok yaşa!

Arş arş arş, ileri ileri,
Arş ileri, marş ileri,
Dönmez geri Türk'ün askeri.

Parlayan yıldızın âlemi tenvir eder,
Cumhuriyet bayrağı semalara ser çeker.

Arş arş ileri ileri,
Arş ileri, marş ileri,
Dönmez geri Türk'ün askeri.

ÂŞIK HALİL :

ATATÜRK'E AĞIT

Dinlen, Türkiye'nin temeli çöktü;
Derununda derdi olan ağlasın!
Aşkıyla bizlere yaralar açtı;
Ah edip gözlerim al kan ağlasın!

Cümleniz bir yere toplanın dostlar!
İniler Türkiye, yürekte pas var,
Gazinin aşkına çekelim yaslar,
Atatürk'üm için cihan ağlasın!

Bin dokuz yüz otuz sekiz senesi,
Yine arttı bu derdimin yarası,
Lokman Hekim gelse yoktur çaresi,
İstanbul, Edirne, İzmir ağlasın!

Derdimi söyleyim, dinleyin telden,
Bu ölüm Allah'tan ne gelir elden?
Bunca adam geldi yedi düvelden,
Bu dem Çin, Japonya, Rusya ağlasın!

Türkiye'ye göz yumdu Perşembe günü;
Öldü gitti, hâlâ vatana yönü,
Postun kadim olsun İsmet İnönü,
Dosta rahmet, düşmanların ağlasın!

Bir tomurcuk gülü idin Sıvas'ın,
Seyrederdin Erzurum'un yaylasın,
İngiltere, Mısır çektiler yasın,
Arabistan, Surye, Acem ağlasın!

Cenazene geldi evvel Almanya,
Atam'a kan ağlıyor bütün dünya,
Sana can verirdi Adana, Konya,
Kalbi matem tutan merdan ağlasın!

Türkiye üstüne nur gibi doğdun,
Bunca savaşlarda düşmanı boğdun,
Dünyada emsalsiz, menendi yoğdun,
Gökte melek yerde insan ağlasın!

Âşık Halil ağlamanın zamanı,
Bizler göremedik o adil kânı,
Ankara şehrinde hûblar civanı,
Kara giyip cümle âlem ağlasın!

ÂŞIK HASAN :

DESTAN

Gücüm yetse keşke yazsam bir destan,
Okunsa istekle nihayete dek,
Başımızda her gün o Başkumandan,
Methini söylerim kıyamete dek.

Onun çün açılır, sümbül, menekşe,
Cihanda adını söyler her köşe,
Nüfuzu yürüdü dağ ile taşa,
Methini söylerim kıyamete dek.

On yılda yüzlerce yılı aştırdı,
Şanlı geçmişleri deşti, deştirdi,
Okuyup yazmayı kolaylaştırdı,
Methini söylerim kıyamete dek.

Varsın geçsin benim yaşım yetmişi,
Son on yılda gördüm en büyük işi,
İster er meydanı böyle er kişi,
Methini söylerim kıyamete dek.

Geçti tunel oldu her çetin kaya,
Şimdi trendeyiz; yürürdük yaya,
Dünya imreniyor Gazi Paşa'ya,
Methini söylerin kıyamete dek.

Sohbetinin doyum olmaz tadına,
Odur haklarını veren kadına,
Âşık Hasan derler benim adıma,
Methini söylerim kıyamete dek.

Artık toprağa yaslanı yaslanı,
Sığır güderken yazdım ben bu destanı.
Nasıl methedeyim böyle arslanı?
Methini söylerim kıyamete dek,

ÂŞIK MEHMET :

DESTAN

Onuncu yılı bu Cumhuriyet'in;
Kutlu olsun yurdun büyük bayramı,
Gülüyor on yıldır yüzü milletin;
Kutlu olsun Cumhuriyet Bayramı.

Ne yaptılar kahpe düşmanlar bize?
Pek çoğunu döktük onun denize,
Şimdi bir bir anlatayım ben size,
Kutlu olsun Cumhuriyet Bayramı.

Biz Türkleriz her şeylere özenen,
İstiklâlin şerefini kazanan,
Hiç bir düşman uğraşamaz bizinen,
Kutlu olsun Cumhuriyet Bayramı.

Cumhuriyet halkın hakimiyeti,
Hep Türklerin böyle idi niyeti,
Anlaşıldı Cumhuriyet kıymeti,
Kutlu olsun Cumhuriyet Bayramı.

Türkiye'dir vatanımız, elimiz,
Cumhuriyet açtı bizim gülümüz,
İlerlesin bizim güzel dilimiz,
Kutlu olsun Cumhuriyet Bayramı.

Eski kanun kadınları boşadan,
Yeni kanun hanımı hür yaşadan,
Bu fikirler gelir Gazi Paşadan,
Kutlu olsun Cumhuriyet Bayramı.

Muallimlik için yetişen gençler
Bütün halka bilgi vermeğe başlar,
Layık hükümeti kuran kardeşler
Kutlu olsun Cumhuriyet Bayramı.

Hükümeti biz yürekten severiz,
Hangi düşman karşı dursa döveriz,
Türk milleti kahramandır överiz,
Kutlu olsun Cumhuriyet Bayramı.

Millet meclis ile verip başbaşa,
Yaşa Cumhuriyet Reisim yaşa!
Yapalım bayramı biz koşa koşa,
Kutlu olsun Cumhuriyet Bayramı.

Budur onuncu yıl dönüm devranı,
Gezip Ankara'yı etsem seyranı,
Âşık Mehmet yazar bayram destanı,
Kutlu olsun Cumhuriyet bayramı.

(TRABZON'LU) BABA SALİM ÖĞÜTÇEN :

(CUMHURİYETİN ON BEŞİNCİ YILDÖNÜMÜ İÇİN)

Büyük Türk'ün bugün en büyük günü;
Bugün benliğine kavuştu millet,
Maziye bıraktık kapkara dünü,
Ağlar iken güldü bütün memleket.

Gıpta eylemekte bizlere beşer,
Şimendiferlerle donandı her yer,
Her yanda fabrika bacası tüter,
Bugün Türk gösterdi cihana kudret.

Çelikten kaledir bugün yurdumuz,
Dünyayı titretir şanlı ordumuz,
Binlerce yaşasın Atatürk'ümüz,
Yüz binlerc saygı, binlerce hürmet.

Bu ne büyük bayram, ne şerefli gün,
Korkunç zincirlere bağlanmıştık dün,
Saldı bügün Türkler dünyalara ün,
Saçtı deryalara, dağlara dehşet.

Çözdük kolumuzdan zinciri, bağı,
Kalktı sırtımızdan cehalet dağı,
Yeşil vatan oldu irfan ocağı,
Yarattık çok büyük bir medeniyet.

Duruyor hışmetsek, sular akarken,
Türk adın yazıyor şimşek çakarken,
Milletler Türklüğe yaman bakarken
Besliyorlar şimdi bize muhabbet.

Tırmana tırmana yalçın dağlardan
Zor ile geçerdik düz ovalardan,
Bugün kurtulmuşuz korkunç bağlardan,
Çekmeyiz artık asla meşakkat.

Şanlı Cumhuriyet şoseler açtı,
Şehire köylere bütün nur saçtı,
Çünkü Türk vatanı buna muhtaçtı,
Geziyoruz şimdi hep rahat rahat.

Mamur oldu tamam bütün yurdumuz,
Hiç bir yerden yoktur artık korkumuz,
Var olsun çok büyük Atatürk'ümüz,
Azmiyle bugün hep bulduk selâmet.

Ey *Salim*, durma hiç var iken fırsat,
Çalış vatan için yetince kudret,
Yaşasın yurdumuz, yaşasın millet,
Yaşasın Atatürk tâ-be-kıyamet.

(CUMHURİYETİN YİRMİNCİ YILDÖNÜMÜ İÇİN)

Ey muazzam Türklük, ey kahraman ırk!
En ünlü, en kutlu bayramın bugün,
Hakkındır yükselmek, semalara çık,
Dünya baştan başa hayranın bügün.

Yıktın istibdadı kökünden attın,
Cumhuriyet kurdun yurdu nurlattın,
Ulu Gazi gibi dâhi yarattın,
Cennete dönmüştür vatanın bugün.

Saltanat senindir ey şanlı millet,
Senindir bu vatan, hem hakimiyet,
Ulu gazimize binlerce minnet,
Sevinçlerle dolu her anın bugün.

Tamam kırk senedir ağlar inlerdin,
Zindande ölürdün, ağular yerdin,
Müjde artık müjde kalmadı derdin,
Dermanı sen oldun cihanın bugün.

Ne eser yarattı bak Cumhuriyet;
Fabrikalar ile doldu memleket,
Demirle kuşattı vatanı İsmet,
Yükseldi şerefin, hem şanın bugün.

Hışmetsen kâinat rahat yatamaz,
Bir olsa bu dünya sana çatamaz,
Vatanına kimse el uzatamaz,
Var iken rehberi zişanın bugün.

Bugün çal, gül, söyle, semalar açık,
Gururunla yüksel, fezaları yık,
Büyük Gazi seni kurtardı artık,
Düğün yap, haykırsın ozanın bugün.

Zalim hükümdarın tahtını yıktın,
Bütün milletlerin fevkine çıktın,
Cumhuriyet kurdun, bayrağı diktin,
Zail olmaz artık heyecanın bugün.

İstibdat devrinde ey şanlı millet,
Avrupalı sana vermezdi kıymet,
Neler yaratmıştır bak Cumhuriyet,
Dünyayı titretti fermanın bugün,

Kudretine bugün kâinat şaştı,
Kuvvetin yeniden kabardı taştı,
Milletler hep sana elini açtı;
Almak istiyorlar peymanın bugün.

Ey ulu Gazi'miz, yaşa bin kere!
Güneş yaratıldın bütün beşere,
Yarattığın nurlu, kutlu esere
Aklı ermez hiç bir insanın bugün.

Bütün milletlere hükümdarlara
Ziyaretgâh oldu bütün Ankara,
Milletler senincin düşer yollara,
Dünyaya amandır misakın bugün.

Ey Türk, göğsün senin çelikten metin,
Bekçisi ol daim Cumhuriyet'in,
Elinden alınmak gayetle çetin,
Yoluna fedadır bin canın bugün.

Ey Türk'ün babası, Türk'ün ulusu,
Canından, malından çok sevgilisi,
Vatanın Gazi'si, aydan nurlusu,
Bütün Türk milleti kurbanın bugün.

Hükümetimizi döndüren eller,
Yerlerden göklerden büyük İsmet'ler,
Büyük millet size çok selâm eyler,
Kaynağı sizsiniz irfanın bugün.

Vatan için sizler çektiniz emek,
Kabil mi ki bunu takdir etmemek,
Yerden göğe kadar hürmet eylemek
Borcudur milletin, vicdanın bugün.

Türk olduğun için eyle iftihar,
Ey *Baba*, milletin olsun bahtiyar,
Çalış, her zahmeti eyle ihtiyar;
Vatana çalışmak ihsanın bugün.

(ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ İÇİN)

Ey büyük Atatürk, çok büyük rehber!
Seninçin mateme gark oldu beşer,
İnledi kâinat , ağladı her yer;
Koptu arz üstünde sanki bir mahşer.

Seferin nereye ey büyük eser!
Türk'ün bağrına mı eyledin sefer?

Ağla, ey semanın nurlu güneşi!
Kaybetttin seninle yürüyen eşi,
Senden çok büyüktür o büyük kişi,
Sönmez kalbimizde asla ateşi.

Ağla güneş ağla sönen esere,
Sen değil, o idi güneş beşere.

Durmadan ağlayın denizler, dağlar,
Cihan hep ağlıyor kâinat ağlar,
O coşkun ırmaklar matemli çağlar,
Sanki bir hazandır, bozuldu bağlar.

Cihan titrer bugün, her taraf mahşer,
Dünyaya göz yumdu o büyük eser.

Ey çok büyük ölü, gitsin kederin,
Yarattığın Türk'ün kalbidir yerin,
Türklükle ebedî yaşar eserin,
Yıktın yüreğini bütün beşerin.

Semalar karardı, çöküyor mu yer?
Kıyamet mi koptu, ne büyük mahşer!

Ey toprak, Atama sen açma kucak,
O Türk'ün bağrında medfun olacak,
Türk'ün ışığıdır sanma sönecek,
Atatürk diyecek son tüten ocak,

O yine bizimle yaşayacaktır,
Vatanın üstüne nur saçacaktır.

Bizi yaşatacak bıraktığın iz,
Türklük hep ağlıyor, kadın, erkek, kız,
Atamız sana çok ağlamalıyız,
Ağlayalım biz ah, ağlayalım biz!

Atamız, Türklüğün bağrını yaktın,
Daha çok seneler yaşayacaktın.

Âlemi beşerin kalbine aktın,
Milyonlarca sene yaşayacaktın,
Atatürk babamız, Türk'ü çok yaktın,
Sen gittin babamız, ağ(a)bey bıraktın.

Onunla teselli buluyoruz biz,
Yaşatacak bizi bıraktığın iz.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

(UZUNKÖPRÜ'LÜ) BASRİ KARAKUŞ :

(CUMHURİYET YAŞA DİYE)

Akar vatan ırmakları
Cumhuriyet yaşa diye,
Haykırdı hep evlâtları
Cumhuriyet yaşa diye.

Dertli çoban derde dalar,
Sürüsünü kıra salar,
Dağ başında kaval çalar
Cumhuriyet yaşa diye.

Karakuş der, geçmez nazım,
Boşa gitti bahar, yazım,
Söyler dilim, çalar sazım
Cumhuriyet yaşa diye.

(ŞAVŞAT'LI) BİLÂL :

AĞIT

Bizden yüz çevirdi kahraman Gazi;
Bir od saldı şirin cana, ağlarım,
Nasıl yetim koydu tez zaman bizi;
Ateş aldım, yana yana ağlarım.

Eynimden dökerim yeşili alı;
Göğ giyip yas tutar, beklerim yolu,
Hakkın kahramanı, cihanın gülü
Dünyadan el çekti, ona ağlarım.

Bilâl der, hulusûn tekmildir vallah,
Geri kalanları sağ etsin Allah,
Cihangir olmuştuk elhamdulillah,
Yetişmedi bu devrana, ağlarım.

(BAYBURT'LU) BURHANÎ :

GAZİ

Çalkanır emrinde bahri muhiti,
Bahri kebirinde emri Gazi'nin,
Sancağı titretir bütün zemini,
Nüfuzu dağa, taşa değer Gazi'nin.

Çalkandı her yerden bu Türkistan'ı,
Divanında durur yedi düveli,
Vatana her daim eder gayreti,
Vasıf etmez diller emri Gazi'nin

Vasfından acizdir bütün kâinat,
Burcu zade etmiş bu büyük himmet.
Kul Burhanî dilden yazıyor ziynet,
Ziyneti her yerde ulu Gazi'nin.

CUMHURİYET DESTANI

Katreden uyarttı bahri muhiti,
Elvan elvan bağı Cumhuriyet'in,
Hükmünü yetirdi kûhi Kafkaf'a,
Taze bülbülleri Cumhuriyetin.

Bülbüller çağrışıp eylerler gayret,
Kahraman evlatları her yanda sohbet,
Hükmüne bağlanmış hem yedi millet,
Gün be gün bayrağı Cumhuriyet'in.

Bayrağı düşmandan intikam alır,
Mert oğlu merttir, Türkler dolanır,
Kul Burhanî methiyesin tam verir,
Çarkı devran demde Cumhuriyet'in.

(TUTAK'LI) ÇAĞLAYAN :

ON DOKUZ MAYIS

Ey gençlik, haykır ki, dağlar inlesin,
Bu gün senin günün, bugün coş, oyna!
Çelik sesin kayalarda çınlasın,

Bugün senin günün, bugün coş, oyna!
Cirit oyna, halay, oyna, koş, oyna!

Çalış, gayretinle yükselsin sesin,
Seninle beraber yurt da yükselsin,
Bir ferdinle bin cihana bedelsin,

Bu gün senin günün, bugün coş, oyna!
Sığma enginlere, kükre, coş, oyna!

Bir güneş parladı öz sinemizden,
Şarktan değil, doğdu Karadeniz'den,
İlk çıkış Samsun'a oldu bu izden,

Bin dokuzyüz ondokuza koş oyna!
On dokuz Mayıs'ta bugün coş oyna!

Samsun'dan Sivas'a, hem Erzurum'a,
Hedef idi vatanını kurtarma,
Ulusunun benliğini koruma,

O uğura koymuş idi baş, oyna!
Bu gün senin günün, bugün coş, oyna!

Vatan yüce, ulus yüce, sen yüce,
Vatanıma hizmet hepsinden önce,
Ata'mız dünyadan göçüp gidince

Sizi yurda koydu temel taş oyna!
Bugün gençlik günü, bugün koş oyna!

Türk aslan kesilir savaş anında
Atom yağsa dönmez Cenk meydanında,
Atom senin damarında, kanında,

Yağız atlar binip kükre, coş, oyna!
Bugün senin günün, bugün coş, oyna!

Bu vatanın al bayrağı solamaz,
Bu toprakta Türk'ten gayrı kalamaz,
Sen vatansız, vatan sensiz olamaz,

Bugün senin günün, bugün coş, oyna!
Cirit oyna, halay, oyna, hoş oyna,!

Yurda her taraftan girmişti düşman,
Haykırdı cihana bir Türk, bir iman,
Türk esir olamaz, Tarihte beyan,

Bunu âlem duysun, bu zor iş oyna!
Bugün senin günün, bugün coş, oyna!

Bir kumandan dedi, budur kararım,
Zafer benim ecdadımdan şiârım,
Hedefiniz Akdeniz'dir askerim!

Düşmana haddini bildir baş oyna!
Bugün senin günün, bugün coş, oyna!

Bu yurt muhtaç çalışmağa, dinçliğe,
Gayret galip gelir bütün güçlüğe,
Ata'mız emanet etti gençliğe,

Bu hedefi doğru gözle tuş oyna!
Çağlayan der, bunu bil ve hoş oyna!

(ULAŞ'LI) ÇOBAN SÜLEYMAN KAYA :

İSTİKLÂL HARBİ DESTANI

Dinleyin ağalar bir ufak destan,
Hiç mektup gelmiyor yarenden, dosttan,
İnşallah alırık biz Arabistan,
Şam ile Bağdat'ı, Musul beraber.

Asker arkadaşlar emire bakın,
Hücuma kalkınca süngüler takın,
Düşman askerlerini hep bütün yakın,
Kahraman zabitler hep de beraber.

Kahraman fırkalar kalktı da gitti,
Çarpıştı düşmana çok meydan etti,
Çok şükün Allah'a, çok yardım etti,
Türkiye Güneşi İsmet beraber.

Ayet yazılı sancak omuza vurdum,
Çıkarttım süngümü düşmana vurdum,
Düşmana karşılık topları kurdum,
Makinalı tüfek, bomba beraber.

Tekbir sedaları cihanı tuttu,
Sanki bir balık düşmanı yuttu,
Zannetmen Peygamber bizi unuttu,
Hazreti Ali, Zülfikâr da beraber.

Her nefer boynuna kuranı taktı,
Bütün evliyalar ayağı kalktı,
Dediler, Sakarya hep de kan aktı,
Düşman cendekleri ırmak beraber.

Önde dalga dalga kırmızı bayrak,
Kimi aldı süngü, kimi de mızrak,
Dağlardan bir şahin gibi uçarak,
Otomobil, teyyare, tren beraber.

Karşımıza çıktı üçler, yedileı,
Gazanız mübarek olsun dediler,
Gökteki ay. yıldız Türk istediler,
Hazreti İsmail, koç da beraber.

Çok şükür Allah'a gördük bu günü,
Kadın, erkek yaptık zafer düğünü,
Yeniden tarihe geçti İnönü,
Yazıldı emirler, ilâm beraber.

Yaşa Anadolu'nun kahraman oğlu,
Bir lâhza bırakma tuttuğun yolu,
El ele veriştik İzmir'e doğru,
Büyük, küçük, kadın, erkek beraber.

Sağ cenahtan toplarımız ötüyor,
Hudutlarda cenk dumanı tütüyor,
Düşmanların kahrı da bize yetiyor,
Çalışalım gece gündüz beraber.

Ehli iman olanlar duaya durdu,
Dua kabul olup, dergâhı buldu,
Düşmanın askeri denize doldu,
Salladık kılıcı sancak beraber.

Ey kahbecik düşman öldüm mü sandın?
Anadolu'yu bütün aldın mı sandın?
Halbuki ormanlar içinde yandın,
Madamlar yanınızda, sizde beraber.

Ey kahpe düşman, yedin mi haltı?
Güreşseniz kimseye vermezsiniz altı,
Çok esirlerin Anadolu'da kaldı,
Bütün mühimmatın hep de beraber.

Yaşa Kemâl Paşa, sen binler yaşa,
Vurdum süngümü, işledi taşa,
Cihana gelmemiş böyle bir paşa,
İsmet, Refet, Kâzım, Fevzi beraber.

Ey *Süleyman* hoş görürsün âlemi,
Güzel güzel söyle böyle kelâmı,
Alnımızda vardır hakkın kalemi,
Yirmi üç neferim, ben de beraber.

TREN DESTANI

Taşlıdere, sana destan yakayım,
Gelip tunel yarmalara bakayım,
Tecer der ki, yol verin de akayım,
Şanlı Cumhuriyet, yükseldin yine.

İstasyondan yolun ucunu tuttum,
Nihayet üçüncü kısıma gittim,
Köprüleri görüp alkışlar ettim,
Şanlı Cumhuriyet, yükseldin yine,

Tel direklerini bir bir dikmişler,
Tepesinden güzel teller çekmişler,
Vidalanmış, mengeneyle bükmüşler,
Şanlı Cumhuriyet, yükseldin yine.

Irmaklar içine motor kurmuşlar,
Suyu sevk eyleyip ayak vurmuşlar,
Mühendisler harita ile bulmuşlar,
Şanlı Cumhuriyet, yükseldin yine.

Bundan böyle fabrikalar açmalı,
Şeker pancarını bolca saçmalı,
Çuha bizden çıkıp terzi biçmeli,
Şanlı Cumuhriyet yükseldin yine.

Topu, tayyareyi çokça almalı,
Çocukları mekteplere salmalı,
Çalışıp da hazırlıklar görmeli,
Şanlı Cumhuriyet yükseldin yine.

On senedir vatan için çalıştım,
Topçu idim, topraklara karıştım,
Otuz dörtte çobanlığa alıştım,
Süleyman, bir adam olmadın yine.

ATATÜRK'E AĞIT

Tarih dokuz yüz otuz sekiz koyuldu,
Atatürk'üm kara haberin duyuldu,
Bütün millet Ankara'ya buyurdu,

Gece gündüz ağlamanın zamanı,
Karaları bağlamanın zamanı.

İstanbul'da tatlı canın aldılar,
Ağlaşarak Ankara'ya saldılar,
Orduların kara yasta kaldılar,

Gece gündüz ağlamanın zamanı,
Karaları bağlamanın zamanı.

Her tarafın doktorları geldiler,
Nazik tenin makas ile dildiler,
Şanlı vatan öksüz kaldı, bildiler,

Atatürk'e ağlamanın zamanı,
Karaları bağlamanın zamanı.

Atatürk'üm, vasiyetin tutarlar,
Çok fabrika temelleri atarlar,
Yerli malı yabancıya satarlar,

Gece gündüz ağlamanın zamanı,
Karaları bağlamanın zamanı.

Cesetine altın, gümüş kazsınlar,
Her şehire heykelini yapsınlar,
Fevzi Paşa'm, yas topunu atsınlar,

Atatürk'e ağlamanın zamanı,
Karaları bağlamanın zamanı.

Ramazan ayında perşembe günü,
Göklere dayandı ağıtın ünü,
Ölüp duymasaydım ah öldüğünü,

Atatürk'e ağlamanın zamanı,
Karaları bağlamanın zamanı.

İsmet Paşa'm ünü büyük paşadır,
Tanrım onu uzun yıllar yaşatır,
Tren yolu her tarafı kuşatır,

Atatürk'e ağlamanın zamanı,
Karaları bağlamanın zamanı.

Biçare *Süleyman* ağlamaz boşa,
Şanlı Cumhuriyet sen binler yaşa,
Başkumandan öldü, ünlü İsmet Paşa,

Uğraşmalı yükseltmeli vatanı,
Gece gündüz çalışmanın zamanı.

(KOZANLI) ÇOLAK HACI SÖZDOĞURAN :

(GELİP GEÇMEZ KARA GÜN)

Al bayrak yüceden engine düştü,
Bir karanlık çöktü; güneş mi aştı?
Eyvah, bu Atamız bizden vaz geçti,
Ankara'dan acı ün oldu bugün.

Vatan mahzun oldu, millet kan ağlar,
Kuşlar garip öter, yaslandı dağlar,
Sular dalgalandı; ah çeker çağlar,
Kalbimiz, gönlümüz hûn oldu bugün.

Türk vermezdi, çaren bulunsa eğer,
Kıymetin cihanın varına değer,
Dünyanın vefası yok imiş meğer,
Ay gamlandı, güneş tün oldu bugün.

Sensin ulu Atam mertlerin merdi,
Kime ısmarladın bu güzel yurdu,
Gam, keder içinde ağlıyor ordu,
Gül başları kızıl kan oldu bugün.

Yüce şanın ölmez, tarihler yazar,
Cihan ateşlendi, eyle bir nazar,
Ah alır, ah satar kuruldu pazar,
Millet melûl melûl bön oldu bugün.

Sözdoğuran der ki, derdi elemim,
Bir od düştü alevlendi kelâmım,
Tarifine kadir değil kalemim;
Gelip geçmez kara gün oldu bugün.

(KAYSERİ'Lİ) DERDİ DERYA :

AZİZ ATATÜRK'E SEVGİ ŞİİRİM

Bu aziz vatanı kurtaran sensin,
Ölmez eserlerin var Kemâl Paşa,
Türk'ü saadete erdiren sensin,
Yurdu aydınlatan nur Kemâl Paşa.

Sen kurdun adaleti, Cumhuriyet'i,
Gösterdin dünyada çok merhameti,
Seni unutamaz Türk milleti,
Seni unutan kerdir, Kemâl Paşa.

Vatan millet için her dem çalıştın,
Düşmanın bağrını deldin yarıştın,
Kazandın zaferi, kükredin, coştun,
Tek geldin dünyaya bir kemâl paşa.

Okullar yaptırdın genç yetiştirdin,
Fabrika yaptırdın, işe alıştırdın,
Bizi refaha sen kavuşturun,
Güneşin görmeyen kör, Kemâl Paşa.

Derdi Derya'm, Atam nefse uymadın,
Düşmanı karşında sinek saymadın,
Dünyaya baş oldun, hasmın çiğnedin,
Her zaman baştasın sen Kemâl Paşa.

(SORGUN'LU) DURMUŞ YILGIN :

ATATÜRK'E DESTAN

Bir ışık yayıldı bütün dünyaya;
Aydınlattı bizi beyler, Gazi'miz,
Tarih kabul etmez, gelmez imlâya,
Nutkun bizi cihana söyler Ata'mız.

Yoluna kurbandır Türklerin canı,
Sopayla kurtardın sen bu vatanı,
Yıktın saltanatı, vatan satanı,
Aşırdın dağlardan yollar Ata'mız.

Her köyde mektep var, yavrular okur,
Geldi ilkbaharı, bülbüller şakır,
Herkes rahatında, kalmadı fakir,
Gönüller şükreder sana Ata'mız.

Dertlere dermandır Atatürk'ümüz,
Şimdi sahibini buldu mülkümüz,
Düşmandan korkumuz yoktur, yılgımız,
Yaşasın var olsun beyler, Ata'mız.

Dağlardan aşırdı, demirler dizdi,
Millet cahil idi okudu, yazdı,
Bütün ecnebiler canından bezdi,
Yaşasın, var olsun, beyler, Ata'mız.

Düşmanın arslanı Türk soyundanız,
Dünyada saygılı, ünlü aydanız,
Yozgat'a tabi Tatlı köyündeniz,
Durmuş Yılgın'dan saygı sana Ata'mız.

(ARDANUÇ'LU) EFKÂRÎ :

(KURTARICI KAHRAMANI SEVERİM)

Ben âşığım, mâşuğumu sorarsan:
Ana yurdu, öz vatanı severim,
Cumhuriyet temelini kuranlar,
Kurtarıcı kahramanı severim.

Sefer zamanında hazır olanlar,
Yurdu sevip vatanını bilenler,
Ana yurtlarında şehit yatanlar,
Kurban giden ben o canı severim.

Efkâri'yim, yad eylerim onları,
Hiç unutulur mu Türk Hakanları,
Ebedî bakîdir yüce şanları,
Atamızdan şöhret, şanı severim.

(SİNOP'LU) EMİRÎ-DİKMEN :

(BUGÜN)

Ne kötü günlerdi o günler yurtta,
Kan akıp çok canlar serildi bugün,
Türk, Türklük bunalmış kalmışken dertte
Bir kutlu elden hem sürüldü bugün,

Zûlm ile, kahr ile solan yüzlere,
Gözleri yaşlanan ana, kızlara,
Telleri kırılmış yaslı sazlara
Türk gibi korkmaz tel gerildi bugün.

Koca bir saltanat çökmüştü birden,
Çürümüş, köhnemiş, göçmüştü birden,
O şanlar, şerefler uçmuştu birden;
Lâyıktı bu hale, görüldü bugün.

Çöken saltanattı, Türklük değildi,
Lâkin her bir Türkün gönlü oyuldu,
Nice yıl savaştı, yurdu soyuldu,
Yıkığa bir destek vuruldu bugün.

Bir ulus içinden yüce kahraman
Mustafa Kemâl'dir, Atatürk o can,
Yağılar öz yurdu sararken hemen
O da bu Türklüğe sarıldı bugün,

Çıkıp İstanbul'dan vardı Samsun'a;
İnmişti göklerden sanki bir suna,
Tanrı'dan bir kudret verildi ona;
Yarılmaz saflar hep yarıldı bugün.

Soyarık Türk kanı damarda yanıp,
Savaştan gelmişken Türk yine dönüp,
Melekler katından atlara binip
Saldıran kurtlar hep kırıldı bugün.

Yurt, ulus kurtulsun tek kutsal emek,
En temiz bir aşkla çarpan bir yürek,
Sanki o yağmurdu, çekilip kurak
Her yönde ürünler derildi bugün.

İçilen her bir su bulanmış idi,
Kepekler un olup elenmiş idi,
Bahçeler zehirle sulanmış idi,
Yeniden düzlenip sürüldü bugün.

Ben nasıl ta içten ağladım bugün,
Şen olup çiçekler bağladım bugün,
Ben nasıl pidemi yağladım bugün,
Bil her şey ölmüştü, dirildi bugün.

Bugünden başlayıp kalkınma, savaş,
Gölgelik sultanı almıştı telaş,
O sonra kaçtı ya, o miskin kallaş,
Sayalım, bu devlet kuruldu bugün.

Yücelmek için her ne denmiş ise,
Bilgiler özlemiş ne anmış ise,
Türk için ülkeye ne konmuş ise
Atatürk yalvaçla varıldı bugün.

Dokuz yüz on dokuz mayıs on dokuz:
Türklük acununda doğdu bir yıldız,
Her işte alındı yeni yeni hız;
Çok işe çok önem verildi bugün.

Yüce Türk yüceldi, ünlendi yine,
Şahlandı bakıp öz tarihe, düne,
Dikmen der ki, erdim çok şükür buna.
Sandım bir uçmağa girildi bugün.

(MARAŞ'LI) ESAT :

DESTAN

Onuru çok yüce, ulu,
Tarihi hep şanla dolu,
Arslan huylu, yiğit soylu;
İşte benim o Türk oğlu.

Kök ülküm birdir; bir tek,
İstiklâldir canıma ek,
Yurdumda ben buyururum;
Türk öpemez asla etek.

Geçmişlerde dökülen kan,
Coşkun seller gibi akan
Yurt uğruna Türk kanıydı,
Bunu gördü bütün cihan.

Gördüm yokken hiç günahım
Satmış beni padişahım,
İşitince bu haberi
Gökyüzünü tuttu ahım.

Bir yumrukta yıktın tahtı,
Üstündeki kara bahtı,
Tutamazdım, attım; çünkü
Bu hain bir padişahtı.

İşte böyle geçti ahval,
Öz malımız bu istiklâl,
Satılırken geri aldık:
Oldu yüzbin şehide mal.

Ey vatan ey aziz ana!
Bundan sonra her kim sana
Yan bakarsa kâinatı
Boyarım kıpkızıl kana.

Bu diyarda benim ancak
Serbest el kol sallayacak,
Benim ancak güzel sancak,
Bu toprakta sallanacak.

Eşin yoktur nicelerde,
Sen dalgalan yücelerde,
Türk ruhuna ışık sendin
En karanlık gecelerde.

Ey ulu ruh bir sensin sen
Gönlümüzde her gün esen,
Ülkün için fedâîdir
Bütün millet her ne desen.

(BAYBURT'LU) ESNANÎ :

CUMHURİYET DESTANI

Dinleyin ağalar, dinleyin baylar,
Vasfını söyleyim Cumhuriyet'in,
Bizlere ne türlü varlık yarattı,
Aslını söyleyim Cumhuriyet'in,

Bitti bağımızda bir fidan gibi,
Hükmü, adaleti Süleyman gibi,
Ziyası gün gibi, nuru ay gibi,
Bahsini söyleyim Cumhuriyet'in.

Türk milleti uyur iken uyandı,
Cumhuriyet oldu, vatan nurlandı,
Al bayrak dalgası hep yurdu sardı,
Kısmını söyleyim Cumhuriyet'in.

Zul(u)met nur ile tebdilât oldu,
Şimdi idaremiz adalet buldu,
Münevver nurlu bir kafadan doğdu;
Neslini söyleyim Cumhuriyet'in.

Ziyası yan bakan gözü kör eder,
Dağ taşı dinlemez, yıkar yol eder,
Hangi dil var bu güzeli metheder?
Hüsnünü söyleyim Cumhuriyet'in.

Hangi idarede var bu adalet,
Tayyare, top, tüfek ordu alâmet,
Bu gün Türk Milleti buldu selâmet,
Methini söyleyim Cumhuriyet'in.

Cumhuriyet candan sever vatanı,
Dostuna dost; ama sevmez düşmanı,
Acizdir vasfından anın *Esnanî*,
Fethini söyleyim Cumhuriyet'in.

ATATÜRK

Nasıl methedeyim Ulu Önder'i;
Vasfından acizdir dil Atatürk'ün,
Adaletli, şecaatlı kahraman,
Biz azatlısıyız ol Atatürk'ün.

Karanlık gecede gün gibi doğdu,
İstiklâlde muzafferiyet buldu,
Şan ile şöhreti cihana doldu,
Sancağı yükseldi ol Atatürk'ün.

Sancağı kurtardı bu güzel yurdu,
Ondan kuvvet buldu kahraman ordu,
Saldırın düşmana, korkman buyurdu,
Himmeti yetişti ol Atatürk'ün.

Görmedi, görmemiş eşini cihan,
Baktım tevarihten ettim imtihan,
Her anadan doğmaz böyle kahraman,
Aslı Türk oğlu Türk ol Atatürk'ün.

Hangi dil söylesin onun methini,
Himmeti kurtardı Türk milletini,
Besledi büyüttü öksüz yetimi,
Esnanî kurbanı şol Atatürk'ün.

(AFYON'LU) FELÂHÎ :

ATÜTRK'E BORÇLUYUZ

İstiklâl savaşında,
Atatürk'ün peşinde,
Bu zafer güreşinde
Atatürk'e borçluuz.

Göğsümüzü kabarttı,,
Türk'ün şerefi arttı,
Yüzümüzü ağarttı:
Atatürk'e borçluyuz.

Aldık istiklâlimiz;
Çünkü kendi malımız,
Parlak istikbalimiz;
Atatürk'e borçluyuz.

Sözümde yok yalanım,
Sadakat dolu kanım,
Yolunda feda canım,
Atatürk'e borçluyuz.

Cumhuriyet özümüz,
Atatürk'tür özümüz,
Daim budur sözümüz:
Atatürk'e borçluyuz.

Dış ve iç işlerinde
Gidiyor mihverinde,
Vatanın her yerinde
Atatürk'e borçluyuz.

Okulları açtı bize,
İrfanı saçtı bize,
Söylerim bunu size.
Atatürk'e borçluyuz.

GARİP MUSTAFA :

ATAM NERDE DEYU DEYU

Gökle beraber gürledim
Atam nerde deyu deyu,
Yerle beraber inledim
Ata'm nerde duyu deyu.

Düşte ay gördüm bu gece;
Bütün yıldızlardan yüce,
Bana seslendi gizlice
Ata'n nerde deyu deyu.

Akın düşümde yürüdü,
Uyandım, uçtu eridi,
Bir ses gönlümü bürüdü,
Ata'n nerde deyu deyu.

Ona bir taht döşemişler,
Hep nur ile bezemişler,
Gözlerimden iner yaşlar
Ata'n nerde deyu deyu.

Arayıp bulsam izini,
Tozuna sürsem yüzümü,
Selâ verir köy mezini
Ata'm nerde deyu deyu.

Tarlamı sürdüm yeşile,
Ucu sivri bir taş ile,
İnledim dalda kuş ile
Ata'm nerde deyu deyu.

Mustafa der, bir köleyim,
Atamı nasıl bulayım?
Rasattepe'de öleyim
Ata'm nerde deyu deyu.

(*POSOF'LU*) *HAFIZ İKRAMÎ* ;

CUMHURİYET

Bütün dünya arzun çeker,
Fen aldı bu Cumhuriyet,
Çin polattan temel dizer,
Ön aldı bu Cumhuriyet.

Zulümeti aydınlattı,
Bir güldür dünyada bitti,
Milleti çok hür yaşattı,
Fen aldı bu Cumhuriyet.

Kemâl Ata'nın değeri,
Bu dünyanın cihangiri,
Düşmanından kan damarı,
Kan aldı bu Cumhuriyet.

Hafız İkram, Türk ünümüz,
Şerefli şanlı günümüz,
Ebedî, bakî dinimiz,
Gün aldı bu Cumhuriyet.

(KADİRLİ'Lİ) HALİL KARABULUT :

KURTULUŞ HARBİ DESTANI

İstiklâl harbinde biz bu vatanı,
Kara günler göre göre kurtardık,
Etten kale olduk her cihetinde;
Göğsümüzü gere gere kurtardık.

Padişah yürüyüp düşmanla bile
Kolumuzu bağlamıştı sevr ile,
Hürriyet aşığı bizler azmile
O bağları kıra kıra kurtardık.

Korumakçün sarayını, postunu
Tastik etti kasıtçının kastını,
Dinlemedik biz o düşman dostunu,
Başımızdan ıra ıra kurtardık.

Muhtelif devletler etti ittifak
Anadolu Taksim olurken nâ-hak,
Bu davada yardımcımız oldu Hak,
Zaferlere ere ere kurtardık.

Zaruret içinde düşmüştük sefil,
Düşman toplanmağa vermedi mehil,
Bir yandan ordumuz, bir yandan sivil,
Başı başa vere vere kurtardık.

Genç, ihtiyar bütün koştu hizmete;
Kimi asker oldu kimisi çete,
Yedi düvel ile yedi cephede
Kanlı cenge gire gire kurtardık.

Türk kadını kucağında bebekle
Erzak çekti unutulmaz emekle,
Kara barut ile, dolma tüfekle
Topa karşı dura dura kurtardık.

Cihan ile açılmıştı aramız,
Bize bizden başka yoktu çaremiz,
Doktorsuz ilaçsız kendi yaramız
Gömlek yırtıp sara sara kurtardık.

Millet fakir; para yoktu, pul yoktu.
Vatan harap; vesait yok, yol yoktu,
Herkes düşman; bir tutacak dal yoktu,
Kara bahtı yara yara kurtardık.

Urfa, Antep, Maraş, Adana'larda,
İzmir, Eskişehir, Karahisar'da,
Otuz Ağustosta Dumlupınar'da,
Başlarına vura vura kurtardık.

Gürleyince Atatürk'ün zavuru
Değişti düşmanın hali, tavırı,
Ankara'yı hedef tutan gâvuru
Akdenize süre süre kurtardık.

Aydınlandı gökler o kara sisten,
Temizlendi yerler mikroptan, pisten,
Tutup yakasını Trikopis'ten
Hesap, kitap sora sora kurtardık.

Türk milleti bugüne dek cihanda
Görmemiştir ne esaret ne manda,
Der *Halil*'im, hainlerin vatanda
Defterini düre düre kurtardık.

(CUMHURİYET)

Devir cumhurluğa dönelden beri
Asır tazelendi, yıl tazelendi,
Bu devir ak etti kara günleri,
Oba tazelendi, el tazelendi.

Türkler Atatürk'ten alarak bir fer
Yükseldi semaya doğru, açtı per,
Bir haber doğdu ki, Cumhuriyet der,
Dağlar tazelendi, çöl tazelendi.

Bildik ki, gönüller hürlüğü özler,
Kaldırdık peçeyi açıldı yüzler,
Bir yeni kıyafet kuşandı kızlar;
Kemer tazelendi, bel tazelendi.

Değiştik bir anda bütün biz Türkler,
Atıldı başlardan külâhlar, börkler,
Soyuldu sırtlardan abalar kürkler,
Şapka tazelendi şal tazelendi.

Öğrettik tavları yumşadı sertler,
Koyunla beraber otladı kurtlar,
Buldu merhemini yaralar, dertler,
Sıhhat tazelendi hal tazelendi.

Kasabada köyde okullar kurduk;
Yediden yetmişe tahsile girdik,
Arapçaya çoktan nihayet verdik;
Elif tazelendi, dal tazelendi.

Hele biraz şöyle dursun gerisi,
Şükür batıl oldu Arap, Farisî,
Kalmadı Türkçede onun birisi;
Lisan tazelendi, dil tazelendi.

Fabrikalar yaptık döşedik rayı,
Ayrı ayrı sardık her bir yarayı,
Ankara'da kurduk ölmez sarayı;
Merkez tazelendi, il tazelendi,

Âşık Halil bunu beklerdi çoktan,
Dileyen dileğin alırmış Hak'tan,
Kurduk Kemâlizmi o altı oktan,
Vücut tazelendi, kol tazelendi.

AMAN HA!

Yürüyelim Atatürk'ün izinden,
Durmayalım vatandaşlar aman ha!
Gafil olup yolumuzu düşmandan
Sormayalım vatandaşlar aman ha!

Bırakalım nedir bu sol ile sağ?
Bunlar bize tertiplenmiş gizli ağ,
Hain düşmanların ekmeğine yağ
Sürmeyelim vatandaşlar, aman ha!

Kuduz itler etraflarda duruyor,
Salyasını üstümüze sürüyor,
Her birisi bize kapan kuruyor;
Girmeyelim vatandaşlar aman ha!

Komünizm aldatıcı bir serap,
Aldanıp koşarsak halimiz harap,
Kendi başımıza kendimiz çorap
Örmeyelim vatandaşlar, aman ha!

Döküp orta yere dertlerimizi
Kendimiz görelim işlerimizi,
Kötü emellerle birbirimizi
Kırmayalım vatandaşlar, aman ha!

Terör, tedhiş bizi geri bırakır,
Sonra bu vatanda baykuşlar şakır,
Birleşelim, birbirimizi hakir
Görmeyelim vatandaşlar, aman ha!

Mao'nun, Lenin'in yolları berbat,
Hayat mı hürriyet olmayan hayat?
Der *Halil*, bozguncu casusa fırsat
Vermeyelim vatandaşlar, aman ha!

(ERMENEK'Lİ) HASAN RÜŞTÜ :

DESTAN

Ata'nın Konya'ya gelişi dolayısıyla

Süslen düğünler yap ey Konya şehri!
Cumhurun Reisi ol arslan geldi,
Beyan olunamaz dille değeri,
Vatanı kurtaran kahraman geldi.

Mustafa Kemâl Paşa oldu zâirin,
İzzetle, devletle dolu her yerin,
Ulu muhafızı dârı diyarın
Ol hamii halk ve hanüman geldi,

Geldiği yerlerden gider gam, keder,
Bastığı toprakta nimetler biter,
Lâle, sümbül açar, coşar kevserler,
Ayağı uğurlu o mihman geldi.

Böyle bir konuğa olunca konak,
İmrendiler sana her yurt, her durak,
Ayağına yüz sür olsun alnın ak,
Misli görülmeyen kumandan geldi.

"Hoşgeldiniz, sefa getirdiniz!" di,
"Toprağımda güller bitirdiniz!" di,
"Bu kutlu günleri siz verdiniz!" di,
De ki, "Paşam, sizden bize şan geldi!"

Düşmandan öcünü alan insana,
Arz et sadakatı, düşme küfrana,
Şükran takdim için o kahramana
Kaçırma fırsatı, hoş zaman geldi,

Bu idi yanmaktan seni koruyan,
Sana hücum eden düşmanı vuran,
Okşamak kasdıyla seni yakından
Üstüne mukaddes sayeban geldi.

Böyle şeref, böyle neşve, böyle şan
Vermemişti sana ne han, ne hakan,
Verdi Cumhuriyet saadet, samân,
Eski toprağına taze can geldi.

Ulu konuğundur Reisicumhur,
Bulamazsın şöyle kutlu bir huzur,
Tut her buyruğunu, karşısında dur,
Bir can değil gelen, bir cihan geldi.

Bu paşan olmazsa gelirdi düşman,
Seni de eylerdi hâk ile yeksan,
Yakar bırakmazdı yerinde nişan,
Sana vatlık, beka hep ondan geldi.

Buyruğunu tutmak borcundur ona,
Fedâkârı olmak vaciptir sana,
Her yerde, her sözde ol ondan yana,
Seni hıfz eyleyen nigehban geldi.

Velii nimetin bu zatı zişan,
Halâskârlığını unutma bir an,
Konukla yolunda vakfet mal ve can,
Malını canını kurtaran geldi.

Gözünde, başında eylesin karar,
Bağrına bastıkça eyle iftihar,.
Soğukla incitme, göster bir bahar,
Gözlerin bebeği kâmuran geldi.

Teceddüt fikrinin feyz ü rif'atı,
Hal ve istikbalin ümn ü rahatı,
Şu yeni zamanın bu saadeti
O mihmandan sana armağan geldi.

Musavatı saçan zîr ile fevka,
Maksat taşımayan ihyadan başka,
Kardeşlik, babalık gösteren halka,
Tevazuyu seven âli şan geldi.

Yoldaşı Lâtife hanımefendi
Hilâle eş olmuş, yıldız menendi,
Mükemmel bir tahsil görmüştü kendi
Şefkatle müzeyyen bir irfan geldi.

Büyüklemek için ulu mihmanı
Etmişti vicdanım ahd ü peymanı,
Yazdım, takdim ettim bu armağanı,
Ruhumdan koparak bir destan geldi.

GAZİYE DUAMIZ

—Ata'nın Konya'ya gelişi dolayısıyla

Kılıcı ün verdi bütün dünyaya,
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız,
Şeref verdi, sefa gildi Konya'ya,
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

Gelecektir diye olundu ilân,
Arzuladı onu hep ehli vatan,
Yüzler güldü her kes oldu şadüman,
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

Genç, ihtiyar, kadın, erkekle sübyan
İstasyon semtine oldular revan,
Yolunda el pençe durdular divan,
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

Görenler yüzünü iftihar etti,
Çok şükür diyerek evine gitti,
Doğrusu bu neşve canlara yetti,
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

Aylarla yıldızlar hep birdenbire
Kırmızı hil'atle indiler yere,
Hoşgeldin dediler bu gerçek ere,
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

Ömründe gördün mü böyle şanlı gün,
Böyle ulu bayram, böyle bir düğün?
Gazi geldi sana ey Konya öğün!
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

Vatan bülbülleri o mektepliler
Şarkılar okuyup döktüler diller,
Gazi tevazuyla onları dinler,
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

Bir fener alayı teşkil ettiler,
Geceyi gündüze tebdil ettiler,
Gaziyi sıdk ile tebcil ettiler,
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

Hilâle benzeyen o takı zafer
Eğilmiş tazimen Gazi'yi bekler,
Geçerken nurunu üstüne serper,
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

Dünya başımıza olmuştu zindan,
Azmetti meydana çıktı o arslan,
Öldürdü düşmanı, bize verdi can,
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

Himmet etti, aldı düşmandan öcü,
Yanık gönüllere verdi sevinci,
Onu büyüklemek milletin borcu,
Yaşasın Mustafa Kemâk Paşa'mız.

Kudumunla nura gark oldu her yer,
Dilerim Mevlâ'dan muradına er,
Niyaz eden *Rüştü* duasında der:
Yaşasın Mustafa Kemâl Paşa'mız.

(İSACA'LI) HAYDAR :

AĞIT

Gelin ağlaşalım baylar, bayanlar;
Bizi var eyleyen Ata'mız göçtü,
Bütün kan ağlıyor gençler, hubanlar,
Sanki Türkiye'nin temeli göçtü.

Ne çare emretmiş yaradan Huda,
İmkân var mı Türkler bunu unuta,
Ay tutuldu, güneş girdi buluta;
Bizi karanlıkta koydu da göçtü.

Dediler Atatürk çok ağır hasta,
Dağlar inleşir, işlemez posta,
Ankara, Istanbul hep kara yasta,
Bizi kara yasta koydu da göçtü.

Size arz eyleyim olan halleri,
Yakın ettik uzaktan yolları,
Akıtalım yaş yerine kanları,
Bizi gözü yaşlı koydu da göçtü.

Göğe direklendi Türkte'ki şanlar,
Deryalar bulandı akıyor kanlar,
Tahtından yürüdü bütün devletler.
Yiğitler merdinin merdanı göçtü.

Yaşattın vatanı vermedin zahmet,
Encamı türbende bekleriz nöbet,
Eserin gitmez mi ta ilelebet,
Vatan temelini kurdu da göçtü.

İkinci atamız İnönü İsmet,
Ziyaret edelim oluısa kısmet,
O da bu vatana çok etti hizmet;
Milleti emanet etti de göçtü.

Âşık Haydar der ki, bakın sözüme,
Ah ettikçe kan doluyor gözüme,
Kara örtün heykelinin yüzüne,
Bizi öksüz, yetim bıraktı gitti.

(BAYBURT'LU) HİCRANİ :

GAZİ

Binlerce yaşasın şu vatanımız,
Şeref verdi Türkistan'a Gazi'miz,
Bu ana yurdunun öz kahramanı,
Süleyman'dır adı şanlı Gazi'miz.

Al sancak altında kahraman ordu,
Türk ordusu Türklüğünü duyurdu,
Şirin Ankara'da köşkünü kurdu,
Gülşen bahçesidir yeri Gazi'miz.

Sadakat tahtına çıkmış oturur,
Doğudan batıya hüküm yetirir,
Bir pençede yedi dağı götürür,
Zaloğlu Rüstem'e yarı Gazi'miz.

Türk oğlu yamandır, Türk'ü severim,
Beni uyandırdı vatan perverim,
Geda *Hicrani'yim*, görmek isterim,
Yaktı beni hasret narı Gazi'miz.

CUMHURİYET DESTANI

Yıkılmış serviyi dikti, bezetti,
Bitti çiçek barı Cumhuriyetin,
Kondu budağına bülbül arz etti,
Yükseldi ikbali Cumhuriyet'in,

Erbabı hünerler yurtta bulunur,
Fenni fabrikalar tesis olunur,
Muntazam hatlarla dağlar delinir,
Yükselmiştir kârı Cumhuriyet'in.

Çalışmalı, kazanmalı, yemeli,
Uyanmalı, oynamalı, gülmeli,
Her saat her dakka şükrün bilmeli,
Artmaktadır şanı Cumhuriyet'in.

Güzel okulların gülü solmadı,
Türk olanlar yeni hünere daldı,
Okuyup yazmayan bir can kalmadı,
Yükselir şerefi Cumhuriyet'in.

Vatan perverleri bizi uyarttı,
Büyüttü, besledi, kahraman etti,
Ağrı dağı gibi cebeller tarttı;
Altından kantarı Cumhuriyet'in.

Durma Türk yavrusu oku okulda,
Çalışıp mahir ol her bir hesapta,
Hicranî metheder sancağı yurtta,
Yüceldi eseri Cumhuriyet'in.

(ORTA OKUL ÖĞRENCİLERİNE)

Hoşgelmişsiz budağıma
Öz vatanın bülbülleri,
Methiz sığmaz dudağıma

Öz vatanın bülbülleri,
Cumhuriyet sümbülleri.

Mektebiniz oldu tamir,
Sınıflarız tahrir tahrir,
Bileğiniz taş ve demir

Öz vatanın bülbülleri,
Cumhuriyet sümbülleri

Mislinizde Yusuf Kenan,
Zihninizde vardır ferman,
Ana yurduna kahraman

Öz vatanın bülbülleri,
Cumhuriyet sümbülleri.

Şems ü kamer yüzüzdedir,
Şanlı sancak özüzdedir,
Güzelliğiz yıldızdadır

Öz vatanın bülbülleri,
Cumhuriyet sümbülleri.

Öğretmenleriz bağbandır,
Siz dallarında rummandır,
Türk oğluyuz, temiz kandır

Öz vatanın bülbülleri,
Cumhuriyet sümbülleri.

Biraz edeyim nasihat,
Yurdunuza edin gayret,
Parmağınız kalem kudret

Türkiye'nin bülbülleri,
Cumhuriyet sümbülleri.

Türk oğlunun âli halin,
Kalp üstüne gevher kurun,
Al sancağa dayak olun

Bu öz yurdun bülbülleri,
Cumhuriyet sümbülleri.

Vatansever olmalısız,
Her duyguyu duymalısız,
Her meydana dalmalısız

Ana yurdun bülbülleri,
Cumhuriyet sümbülleri.

Doğuş vatanımız Bayburt,
Şereflisin aslın Bozkurt,
Memleketin temiz bir yurt

Öz vatanın bülbülleri,
Cumhuriyet sümbülleri.

Atatürk'ün zuhurusuz,
Bence yurdun huzurusuz,
Hicranî'nin göz nurusuz

Öz Vatanın bülbülleri,
Cumhuriyet sümbülleri.

(BAYBURT'LU) HİLMİ :

(CUMHURİYET)

Ben bir Türk'üm; kurbanıyım vatanın,
Göğsüm siperidir Cumhuriyet'in,
Yedi kudretiyle saklasın Mevlâ
Haşre dek bayrağın Cumhuriyet'in.

Sev(i)r ağusunu katarken aşa
Yetiştin Türklere sen Kemâl Paşa,
Mevlâm ömür versin, yüzbinler yaşa
Adalet tahtında Cumhuriyet'in,

Yaşasın vatanın kahramanları,
Mareşal, general, komutanları,
İlbay, ilçebayla mebusanları,
O yüksek erleri Cumhuriyet'in.

Tanıttın varlığın şaha, sultana,
İngiliz, Fransız, Alman, Yunan'a,
Çin'e japonya'ya, Rus'a, İran'a,
Dağıldı şöhreti Cumhuriyet'in,

Çekildi düşmanlar, yurdumdan kaçtı,
Bütün dünya senin çarkına şaştı,
Semada melekler kanadın açtı,
Kurtardı Hatay'ı Cumhuriyet'in.

Yaşasın var olsun kahraman ordu,
Düşmandan bekliyor bu güzel yurdu,
Böyle bir adalet hangi Türk kurdu?
Var olsun kanunu Cumhuriyet'in.

Her taraf fabrika, açılmış işi,
Henüz onbeştedir Cumhur'un yaşı,
Milletin vücududur, Atatürk başı,
Mektepler kalbidir Cumhuriyet'in.

Yıkıldı taassup, haholluk geçti,
Bayanlar çaşafı peçeyi açtı,
Azmetti milletim, fene ulaştı,
Hilmi kurbanıdır Cumhuriyet'in.

İNKILÂP DESTANI

Yine bir serencam geldi dilime;
Biraz methedeyim eski zamanı,
Gezdim memleketi, seyran eyledim,
Bütün zulmet içre gördüm vatanı.

Sevr muahedesin tatbik ettiler,
Vahdettin'e müjdeciler gittiler,
Bütün memleketi taksim ettiler,
İngiliz, Fransız, kahpe Yunan'ı.

Urumlar pontusu aldılar ele,
Nikola, Abustol gelir mi yola?
Zito Venizelos ibarden gela,
Nikos bende şehir kamudismana.

Ermeniler bir cemiyet oldular,
Akın akın Avrupa'dan geldiler,
Hep papazlar derlerine doldular,
Asvas yardım kılas derler İvana.

O eski hahollar, eski kokozlar,
Açık liman oldu bütün boğazlar,
Söylesin sarayda düzülen kızları,
Vahdettin apdestsiz gelmez lisana.

Dinleyin Ferit'in künyesin verem,
Karısı saraylı, kendisi urum,
Dedim o hainin yüzünü görüm,
O kabuklu gelmemişti imana.

Hemen Atatürk'ün yüzü göründü,
Toplandı zulmetler, nura büründü,
Cumhuriyet dalı arşa süründü,
Günden fazla şule verdi cihana.

Yetişti Atatürk bir ordu kurdu,
Gayreti kurtardı bu ana yurdu,
Milletin eline silahı verdi,
Her taraftan koşuşurduk düşmana.

İnönü'yü, Dumlupınar'ı gördük,
Düşmanlara büyük darbeler vurduk,
Meydan harplerine o yerde girdik,
Bütün yerler boyanmıştı al kana.

Kral der ki tuttuk yolun tersini,
Venizelos alamadı hırsını,
Trikopis Atatürk'ten aldı dersini,
Bir kolordu teslim oldu bu yana.

Fevzi Paşa gibi bir erkek yoktur,
Avrupa zannetti Yunan bir ....tur,
Baktı ordusunun tesiri yoktur,
Atina'da kral verdi tumana.

İzmir'in önünde büyük harp oldu,
Avrupa gemisi limana doldu,
Türkler Allah deyu yedi kol oldu,
Sağ düşmanı hep doldurduk ummana.

Ermeni'den çıktı Antirik Paşa,
Ateşe dayanmaz odundan maşa,
O pisler de durdu bizle savaşa,
Kıra kıra ta götürdük Revana.

Türkler durdu Ermeni'yi kırmağa,
Gözünü dikmiştir Kızılırmağa,
Ahçıklar durdular yara sarmağa,
Nice hristiyan geldi imana.

Askerler yıldızdır, zabitler aydır,
Şimdi Türk ordusu Cihana taydır,
Yaşasın Türkiye, zengindir, baydır,
Nice fabrikalar yaptı vatana.

Jandarmalar hep bir emre koşarlar,
Soğuk dinlemezler, dağlar aşarlar,
Asayişle millet güzel yaşarlar,
Amirleri benzer âlî arslana.

Geldi İsmet Paşa işe başladı,
Milletin fikrine nurlar aşladı,
Eski hükümdarlar bizi haşladı,
Yol bulamazdık; gidek harmana.

Toplandı mebuslar işe girişti,
Mektepler yapıldı yollar kavuştu,
Şimdi millet her bir fene alıştı,
Yeni memleketim döndü cihana.

O esnada Hart'ta bir şeyh(i)h çıktı,
Bütün memketin şerefin yıktı,
Halit beğ fırkası üstüne kalktı,
Bir mermide evi döndü virana.

Bayburt kaymakamı gayetle hakim,
Şimdi ağalarda kalmadı hüküm,
Bütün karyeleri eyledi tahkim,
Adaleti benzer Nuşirevan'a.

(*NARMAN'LI HÜSEYİN SÜMMANOĞLU*) :

(DİNLE TÜRK EVLÂDI)

Dinle Türk evlâdı bak nedir sözüm:
Okunu hedefe atan Atan'dır,
Çevirme yüzünü sanadır sözüm:
Düşman kabağına çatan Atandır.

Arabasın dağdan aşırmak için,
Girdiği savaşı başarmak için,
Bu şanlı vatanı kurtarmak için
Gecesin gündüze katan Atandır.

Gel sende unutma senden ufağın,
Kim kurtardı çakallardan durağın?
Yükseklerde dalgalanan bayrağın.
Yerde direğini tutan atandır.

Çağlar yüreğinden kan ılgıt ılgıt,
Bu yurtta yürürken ağır ağır git,
Duranlar gazidir, ölenler şehit;
Vatanın bağrında yatan Atandır.

Bilmez misin sen sendeki derdini?
Gerçek bir yiğit ol, koru yurdunu,
Kara sınırların kara kortunu
Düğümünü çözen kotan Atandır.

Sümmanoğlu'n türlü derdini saran
Sönmeden karşımda eyleşir her an,
Anıt kabirinde haşre dek duran
Eskimez, bölünmez vatan Atandır.

(KELKİT'Lİ) İLHÂMÎ :

GAZİ

Dinleyin baylarım, methin edeyim;
Her yanı duyuldu şanı Gazi'nin.
Hidâyet yetişti bârek-Allah'tan,
Yüceldi cihanda namı Gazi'nin.

Gayet ziynetlidir ol hükmü şanı,
Gülşene dönderdi viran cihanı,
Yeni hayat düzdü bu Türkistan'ı,
Emsalı yücelsin sanı Gazi'nin.

Gayet dilde çoktur onun hüneri,
Yedi düvele de kurar plânı,
Adalet eyledi bütün millete,
Her yerde zikrolur ismi Gazi'nin.

Ankara'da kurdu cihanı âlâ,
Kullara bir mektup gönderdi Mevlâ,
Tahtında adalet yetirsin Mevlâ,
Türkiyenin namı, şanı Gazi'nin.

İlhami'yim bilmem tam edem methin,
Çok şirin yaşatır hazır milletin,
Artırsın Yezdan'ım şevk ü kudretin,
Elde gülümüzdür şanı Gazi'rin.

CUMHURİYET DESTANI

Dinleyin baylarım, methin edeyim;
Arttı günden güne şanı Cumhuriyet'in,
Her yana dağıldı anın şanları,
Yüceldi etrafa namı Cumhuriyet'in.

Bu olmuş mesavî gülşene döndü,
Adalet cüppesin Türkiye giydi,
Yetim mürimleri hep yüzü güldü,
Adalet bahşetti Cumhuriyet'in.

Hoşça millet bunda buldu rahını,
Adalet gösterdi bak onun zatı,
Herkesin gönle gönül yüceldi şanı,
Ziynet coş eyledi Cumhuriyet'in.

Geda İlhami der edemem methi,
Yeni rahat buldu şimdi milleti,
Arttı Türkiye'nin pek çok kudreti,
Şad etti gönlümü şanı Cumhuriyet'in.

(HATAY'LI) İNCE ARAP :

(HATAY İÇİN)

Atatürkler yüksek uçtu,
Düşmanlar engine düştü,
Yine gitmiş Tevfik Rüştü
Güle güle gelir bir gün.

Atatürkler Hakkın nuru,
Hücum eyler, dönmez geri,
Hükmedecek Şam'dan beri,
Hak emreder alır birgün.

Öz ruhumuz Türk bayrağı,
Kalbimiz yol at oynağı,
Vurdu düşmana cırnağı,
Pençesinde kalır birgün.

Çalışalım bütün dincek,
Ceht eyleyen alır ancak,
Umarım inşallah sancak
Türk devleti olur birgün.

İnce Arap der n'olacak,
İnşallah Türkler gelecek,
Ya bu sancağı alacak,
Ya olmaya, olur bir gün.

(KARS'LI) KAHRAMAN :

(KARS'IN KURTULUŞU İÇİN)

Bizim adımıza şanlı Türk derler,
Kâfiri mahveder, ezer ser-tâ-ser,
Bozturt gibi dalar düşmana asker,
Pençesi polattan arslan bizde var.

Ankara'da yeni bir divan kurduk,
İlkin Kars elinden düşmanı sürdük,
Tam yedi düvele biz karşı durduk;
Bütün yağılara meydan bizde var.

Kemâl paşa meclis başında durur,
Halit Paşa önden çevirir vurur,
Kara Kâzım Paşa serdardır, yürür,
Düşmanı alt eden merdan bizde var.

(KIRŞEHİR'Lİ) KEREM SAİT :

(KURTULUŞ DESTANI)

Durmadı yerinde hain gidiler,
Her taraf'ta baş kaldırdı adular,
Türkiye aradan kalksın dediler,
Mevlâm yardım eder ehli imana.

Yunanlılar der ki, Gazi erişti,
Bir ateş püskürdü, dağlar tutuştu,
Eyvah, askerlerim mahvolup düştü,
Şimdi rezil olduk dosta, düşmana.

İsmet Paşa der ki, dönmem sözümden,
Kaldırırım neslin dünya yüzünden,
Top gürültüsüyle gülle sesinden
Gökteki melekler geldi seyrana.

Ateşlendi toplar, dağlar eridi,
Yerleri, gökleri duman bürüdü,
Allah Allah! deyip birden yürüdü,
Böyle harp görmedi devri zamane.

Yunanlılar der ki, işimiz bitti,
Türkiye askeri dünyayı tuttu,
Kırar cümlemizi, vademiz yetti,
Varsak da Gazi'ye gelsek amana.

Yunan kumandanı askeri yoklar,
Açıldı yaralar, ciğerde oklar,
Top güllesi gibi geliyor Türkler,
Teslim bandırasın dikin meydana.

Düşmanın lâşesin dereler almaz,
Verdiği esirler hesaba gelmez,
Ey Yunan, bu İzmir sana mal olmaz,
Boyadın ordunu bir kızıl kana.

Çok şükür kalmadı gayrı derdimiz,
Selâmete çıktı güzel yurdumuz,
Bursa'yı İzmir'i aldı ordumuz,
Haddini bildirdik hain düşmana.

Hezaran günahım nefsime ait,
Paşa'm, tüfeğimden eyleme bait,
Vilâyet Kırşehir, ben *Kerem Sait*,
Affeyle kusurum, bakma noksana.

(DADAY'LI) KÖR HASAN :

DESTAN

Gayri derdimizin çoğu kalmadı;
Büyük ağızlarda köylünün adı,
Cumhuriyet bizi saydı kolladı,
Bilirik kadrini, değilik nankör.

Ferman Padişahın, dağlar bizimdi,
Ferman da, Vatan da bizimdir şimdi,
Ata'dan her günle bir ışık indi,
Gözlerimiz nasıl açıldı bir gör.

Ferman milletindir, çıkmazık dağa,
Biziz sahip olan gayri toprağa,
Bizim sırtımızdan geçinen ağa
Sen kendi başına gayrî çorap ör.

Bize gök perdesiz, perdelisi yer,
İnanın ariftir görürden körler,
Adıma *Dadaylı Kör Hasan* derler;
Körüm ya, çok şükür değilim nankör.

Sultanlıktan kara perde gözümde,
Cumhuriyet nuru yandı özümde,
Billahi riya yok benim sözümde;
Gönül gözüm açık, beden gözüm yok.

(KANGAL'LI) KUSURÎ :

(BUCAK BUCAK TÜRK İLİ)

Bitti kavga, Sev(i)r andı bağlandı;
Elin oldu bucak bucak Türk ili,
Öyle ant ki, Türk ciğeri dağlandı,
Kırıldı Türklerin kırk yerden beli.

Hiç duygu yok muydu Vahit'le Ferit,
Ne yaptınız böyle işiniz tirit,
Elden boynumuza taktınız şerit;
Sıktı boğazımız, çıkardık dili.

Düşünenler işinize iş demez,
Bin batman bal ile damlası yenmez,
Öyle bir pislik ki onu peklemez
Halep'in sabunu, Mısır'ın Nil'i.

Yaptınız düşmanla sanki barışık,
Kestiğiniz kesim karma karışık,
Türkler değil köleliğe alışık,
Gözünüze kim çekmiştir bu mili.

Arslan yürekliler buna katlanmaz,
Hepsi kırılmazsa bu yurt çiğnenmez,
Yurt erinin kanı ile oynanmaz,
Zincir takmak değil; taktırmaz kılı.

Yokluk iken bir varlıktır patladı,
Her bucaktan bir kıvılcım çatladı,
.....
Başladı esmeğe bir sağlık yeli.

Yurt erlerine buyurdu hemen:
Olmalı bu yurda hepiniz kurban,
Artık ta boğaza dayanmıştır can,
Yurt gidiyor, Türklük beli bükülü.

Tel ile, dil ile her yere buyruk
Buyurdu, yurt eri, uyanın çabuk!
Arslanca ölmeden başka çare yok,
Kılıçlar kanından işte çekili.

Her yokluk var, at olmazsa yayayız,
Parçalanmaz, kırılmaz bir kayayız,
Ateş suyu neyler, bir ulu çayız,
Kefenimiz boynumuza takılı.

Sağdan soldan başlanıldı savaşa,
Korkak saraylılar düştü telâşa
Güya çıkılmazmış düşmanla başa,
Düşman çerisiyle her yer tıkılı.

Başladı Gazi'ye engel olmağa,
Şurdan burdan kargaşalık kılmağa,
Düşüncesizlere ağız vermeğe,
Düşmanın eline vermiş kâkülü.

Gazi İstanbul'dan yurdu ayırdı,
Anladı Vahdettin cıvıklık derdi,
Gazinin yokluğna buyruk buyurdu,
Tilki yutmak ister kocaman fili.

Gazi dedi, güzel düdük öterse,
Bildiğini yapsın eli yeterse,
Tanrı verir bu işlerim biterse
Yurt kayırma düşüncesi yapılı.

Yüğrük çaba ile işe başladı,
Düşmanları her bucakta haşladı,
Onulmaz dertleri güzel aşladı,
Kaldı düşman kanatları basılı.

Yurt erleri çok çetinlik geçirdi,
Düşmanları kol kol yurttan aşırdı,
Bu düzeni görenler hep şaşırdı,
İstemezler kaldı dili kaygılı.

Yunanları saman gibi savurdu,
Yanar ateş gibi kastı kavurdu,
Mum gibi yumşattı Çerkez'i, Kürt'ü,
Yurdun elde oldu alı yeşili.

İstanbul'a geçti kahraman ordu,
Vahidettin gördü gelen aç kurdu,
Kurtulmak ..... kaçmakta gördü,
Ettiğin bilirsin topla mitili.

Ordularımız geçti Rumelden yana,
İsmet Paşa gönderildi Lozan'a,
Alkışlar sevimli bir ant yapana,
Var olsun Türklerin o başvekili.

Bu yurda baş oldu kutlu Ankara,
Ordan serper bil ki eylik her yere,
Başlanıldı yurt içinde işlere,
Çünkü yurdun her bucağı yıkıldı.

Tekkeler kapandı, saraylar söndü,
Dedelik, dervişlik torbaya kondu,
Kazanın da yiyin, yağma yok dendi,
Bu yıllara derler toplu er yılı.

Neler yaptırdı Gaziler, erenler,
Bil ki, yurdu tayyareler, t(i)renler,
Bin yaşasın gösterenler, görenler,
Yemiş verdi yeniliğin çitili.

Bilgi kolaylaştı, yazı değişti,
Yüğrüklük yol aldı, çiğ yerler pişti,
Eski kafa çatlakları bitişti,
Tazelendi hep erkekli dişili.

Senlik, benlik hiç kalmadı arada,
Neler vardı, neler vardı kurada,
Kusurî yenice erdi murada,
Eski dertler yüreklerde çıkılı.

(SİLLE'Lİ) MANSUR :

ATAM İÇİN

On beş yıldır Başbuğumuz Atatürk
Bu fani dünyaya yumdu gözünü,
Yetim bıraktığın on sekiz milyon Türk
Arzu çeker görmek için yüzünü.

Bizim için çok çalıştın yoruldun,
Lâyık olan makamına kuruldun,
Dermanı olmayan dertle vuruldun,
Dinle Türkün kan ağlayan özünü.

Felâket sergisi iken Türkiye,
Gam kasavet, mihnet, zulüm ve cefa,
İçinden sıyrılıp çıkan bir deha
Öldü vekil koydu biz öksüzünü.

Cumhuriyet halkçı, devletçi olan,
Milliyete lâyık inkılâp bulan,
Altı ok bizimle hedeftir inan,
Aydınlatır vatanın her cüzünü.

Ölürken bile sen düşündün bizi,
Tabuttan kaldırdın bir talihsizi,
Haşre kadar unutamayız sizi,
Mahşerde göreydik bari yüzünü.

Bizi esirlikten kurtaran sensin,
Bütün dünya şaştı; bilmem sen nesin?
Methinden acizim, tarih söylesin,
Altın kalem ile yazsın yazını.

Türk olduğun için Türkleri yaktın,
İnsan olduğun için dünyayı yıktın,
Tarihlerin en üst katına çıktın,
Kanun gibi yürüttün her sözünü.

Sadık arkadaşın İsmet İnönü
Reisicumhur seçtik artırdık ünü,
Türklerin hem matem hem de düğünü,
Vâkıf plânına, bilir özünü.

Kaygısız uyu sen ey namdar Atam!
Bıraktığın gençlik büsbütün tamam,
Seni anmayınca rahat yatamam,
Emelimiz takip etmek izini.

Mansur ah eyleme, ah yardım etmez,
Atatürk'ün adı kalpte, silinmez,
Kanlı yaşlarımız tükenmez, bitmez;
Seylâbe döndürdün Türkün özünü.

(KÜTAHYA'LI) MEHMED HAMZA :

TÜRK DESTANI

Şark'ın ezeli güneşi, Türkiye'de parladı,
Türk kudreti daşmanların yüreğini dağladı,
Öz Türk'ün vakur sesinden ulu dağlar çınladı,
Cennet vatan sevinerek Türk'e selâm yolladı.

Ulu millet arslan oldu, cephelerde kükredi,
Vatanınama ayak basan düşmanımı çiğnedi,
Yüce dağlar Türk azminden vecde geldi, inledi,
Düşmanları aman deyip ulu Türk'e pes dedi.

Kızıl tuğlu zafer kuşu Türkiye'de belirdi,
Elmas gözlü sulh perisi sancağına sarıldı,
Al bayrağım gökyüzünde sevincinden ağladı,
Gözlerinden istiklalle Cumhuriyet damladı.

Türk haykırdı, bütün cihan tekrar yine sarıldı,
Eski dostu medeniyet Garp'ten kaçtı, Türk oldu,
Büyük Gazi medeniyet tohumunu dağıttı,
Turanlılar yaşasın Türklük dedi, haykırdı.

(DARENDE'Lİ) MEHMET HOCA :

(KEMÂL PAŞA'YA METHİYE)

Bir methiye yazdım Kemâl Paşa'ya,
Duam budur benim: Binler yaşaya!
Nüfuzu kâr eder dört bir köşeye,
Bulunmaz menendin ey Kemâl Paşa!

Ününü görenler diz üstü çöker,
Kadınlar üstüne alınmaz nöker,
İzin-nâme ile evlenir bekâr,
Çok dua ederler ey Kemâl Paşa!

Atatürk diye söylenir adı,
Fukara babası, dünyanın tadı,
Kul Mehmet ona methiye dedi,
Daha çok murada er Kemâl Paşa!

(*SARIKAMIŞ'LI*) *MEVLÜT İHSANİ* :

ÖNÜNDE EĞİLDİ DAĞLAR

Düşmanları bu vatandan
Sürdü Atatürk, Atatürk.
Al bayrağa kızıl kandan
Sürdü Atatürk, Atatürk.

Onu söyleyecek çağlar,
Önünde eğildi dağlar,
Yurdun her yanına ağlar
Ördü Atatürk, Atatürk.

Cennete çevirdi yurdu,
Şan şöhreti Altınordu,
Asiya'nın sen bozkurdu,
Kurdu Atatürk, Atatürk.

Mevlüt İhsan der ki hali,
Her yaraya onun eli,
Cihana attı temeli
Kurdu Atatürk, Atatürk.

(BOR'LU) MEVLÜT YILDIRIM :

ATATÜRK'E

İstibdadın kaçırdığı zaferi
Değnekle çeviren Türk derler bize,
Az zamanda milyonlarca gençleri
Hemen yetiştiren Türk derler bize.

Ey Tanrı, ömür ver Atatürk'e,
Heybetinden titrer hep bütün ülke,
Zaferler doldu mukaddes mülke,
Uğruna can veren Türk derler bize.

Sen varsın, istemek ziyayı günden,
Dünyada bulunmaz hiç ulu senden,
Top tüfek sesini kestik acundan,
Söze kavi duran Türk derler bize.

Der *Yıldırım*, geçti eski kaygılar,
Fevzi, İsmet, Rüştü diğer saygılar,
İşte baş gösterdi hep fabrikalar,
Terakkiye eren Türk derler bize.

BİR KÖYDEN SESLENİŞ

.....
Dikildi al bayraklar bugün yüce yerlere,
Gün üstüne gün doğdu, şavkı düştü illere,
Duyulmadık ne zevkler doldurdu gönüllere,
Tad verdi ağızlara tadı Cumhuriyet'in.

.....
Yaşasın Türk milleti Cumhuriyet'imizle,
Yaşasın Ulu Önder kahraman ordumuzla,
Yaşasın Türk'ün şansı daima dolu hızla,
Yıldırım biçareniz kulu Cumhuriyet'in.

(GEMEREK'Lİ) MİHMANİ :

(CUMHURİYET)

Cansızı cana getiren
Cumhuriyet, Cumhuriyet,
Bizi varlığa yetiren
Cumhuriyet, Cumhuriyet

Bir arslan çıktı köşeden,
Düşmanı yurttan boşadan,
Milletini hür yaşatan
Cumhuriyet, Cumhuriyet.

Ata'mdır çizmeyi çeken,
Düşmanı denize döken,
Yurda al bayrağı diken
Cumhuriyet, Cumhuriyet.

Yeni yazı icat etti;
Ahraz idik dil öğretti,
Hainleri tahttan attı
Cumhuriyet, Cumhuriyet.

Mihmani okuyor ferman,
O oldu dertlere derman,
Bir canım var sana kurban,
Cumhuriyet, Cumhuriyet.

(KARAZ'LI) MUHİDDİN TERCANLI :

(ATATÜRK)

Dünyada tanınmış bir tek kahrəman,
Yunan'a damgayı vurdu Atatürk,
Düşmandan korkum yok okuyor ferman,
Bir değil binlerce ordu Atatürk.

Yenilmez gücünü gördü sınadı,
K(ı)ral boynun eğdi haddin tanıdı,
Çelenk alır gelir görür anıtı,
Nasıl gördün dedi, sordu Atatürk.

Kırıldı saatın camı döküldü,
Rum alay taburu birden söküldü,
Coşmuştu arslanlar baktı da güldü,
Tomarını vurdu kırdı Atatürk.

(KARS'LI) MURAT ÇOBANOĞLU :

(KEMÂL, KEMÂL! DİYE SESLENİR)

Bir kahraman göçtü, methin edeyim
Meydan Kemâl, Kemâl! diye seslenir,
Adaletin sensin ana direği,
Ferman Kemâl, Kemâl! diye seslenir.

Her yerde hazırsın her yerde varsın,
Kudret güneşisin, gizli bir sırsın,
Her an için kalbimizde yaşarsın,
Her can Kemâl, Kemâl! diye seslenir.

Heybetinden düşman yurdu etti terk,
Vatan için candan vermiştir emek,
Kemâl dediğim de Kemâl Atatürk,
Vatan Kemâl, Kemâl! diye seslenir.

Duruşu heybetli, bakışı arslan,
Kaşları çatılmış, yiğit kahraman,
Çobanoğlu candan yazdı bir destan,
Cihan Kemâl, Kemâl! diye seslenir.

(TORTUM'LU) MUSTAFA RUHANİ :

(TÜRKLÜĞÜN KURDU ATATÜRK)

Vatan çiçeğini, vatan gülünü
Topladı, devşirdi, derdi Atatürk,
Düşmanın kolunu, hemde belini
Tam yedi yerinden kırdı Atatürk.

Atatürk geçer mi mert oğlu mertten?
Hürriyet bahşetti kurtulduk dertten,
Bu güzel ülkeden, bu güzel yurttan
Domuz sürüsünü sürdü Atatürk.

Onun heybetinden dağlar eridi,
Kesildi kelleler kanlar yürüdü,
Cepheyi, meydanı dehşet bürüdü
Bakınca Türklüğün kurdu Atatürk.

Dünyada bozulmaz Türk'ün kuşağı,
Ezeli ecdadı, yeniki çağı,
Bir gürz gibi sağlam idi yumruğu,
Düşman kellesine vurdu Atatürk.

Mustafa Ruhani yazdı bir destan;
Okusun Türkiye, dinlesin cihan,
Bu Türk'ün sillesi yamandır yaman;
Düşmana dersini verdi Atatürk.

(POSOF'LU) MÜDAMÎ :

AĞIT

Kan ağlar gözlerim hicran elinden,
Döker tane tane yaşın Atatürk!
Bizi sen kurtardın düşman elinden,
Dünyaya değerdi başın Atatürk!

Canın yurt uğruna fedakâr idi,
Sağlığın millete tunç sipeı idi,
Kırk evliya kerameti var idi,
Vahiy idi fikrin, düşün, Atatürk!

Giyelim karalar, dökelim allar,
Ebedî hatıra kurduğun yollar,
Çürüsün emeğin yitiren diller,
Yok geçmiş çağlarda eşin, Atatürk!

Yıkılaydı evi melekül mevtin,
Atamın üstüne gül kefen örtün,
Düşmanların yüreğinde heybetin,
Mızrak idi gözün, kaşın, Atatürk!

Ağlar *Müdam* evlâdınla milletin,
Yürürüz yolunda şaşmadan, metin,
Ebede dek yaşar maneviyyetin,
Nur olsun toprağın, taşın, Atatürk!

OTUZ AĞUSTUS ZAFER DESTANI

Otuz Ağustosu dinle destandan;
Ne mutlu Türküm de, bu yana seyret,
Vatandaş bayramı kutlula candan,
Tarih yaylasından cihana seyret.

Cihan bozulmuştu, hastaydı vatan,
Yoktu bu hastanın elinden tutan,
Bu zülmet içinde ağardı bir tan,
Münevver eyledi her yana seyret.

Her yanda bu tanın ismidir Kemâl,
Bir güneş misali gösterdi cemâl
Çağırdı: Ya ölüm ya da istiklâl!
Duyurdu millete, aslana seyret.

Aslanlar bent olmaz himar dağına,
Yurdu seven koştu sol ve sağına,
Bir merhem çaldılar sine dağına;
Bulundu çareler, dermana seyret

Derman ki bulundu derde, çareye
Tabip de ilâcın sardı yareye,
Dört büyük komutan geldi arıaya;
Kroki çizdiler, plana seyret.

Plan bu idi ki düşman ile cenk;
Fakat ne ordu var, ne top, ne tüfek,
Ermeni, Yunanlı, bir yandan Frenk,
Dolmuştu yurduma, düşmana seyret.

Düşmanlar yurdumda cephe kazdılar,
Günden güne keyflendiler, azdılar,
Türk hastadır diye ferman yazdılar;
Gel de bu tersine fermana seyret.

Ferman etti Ata, millet cem oldu,
El bir, yol bir deyip söz muhkem oldu,
İçtima müddeti hayli dem oldu;
Geçti bir yıl müddet, bir sene, seyret.

Bir yıl sonra harp ilânın buyruldu,
Dört kumandan dört cepheye ayrıldı,
Eğri kılıç kından çıktı, sıyrıldı,
Tarihe şan veren zamana seyret.

Zaman, Karabekir atıldı öne,
Sakarya cephesi İsmet İnön'e,
Kocatepey'aldı Atatürk yöne,
Aslan meydanında cevlana seyret.

Cevlan saat beş buçukta başladı,
Topçu emir aldı, hem ateşledi,
Kelp düşmanı ciğerinden tuşladı,
Oldu kıyametten nişane, seyret.

Kıyametten nişan yüz bir top sesi,
Taş yığını oldu kafalar tası,
Her yer oldu bir cehennem gayyası;
Gelde bu ateşli tufana seyret.

Bu öyle tufan ki, atmaz kırağa,
Salar gider, gelmez yola, ırağa,
Mehmetçik düşmanla gırtlak gırtlağa,
Keser kellesini al kana seyret.

Al kanı Mehmetçik düşmandan saçar,
Kol bacak kesilip can tenden kaçar,
Kafalar top gibi havadan uçar,
El ayağı şaşan Yunan'a seyret.

Yunan döndü yeni doğmuş sıpaya,
Şaşırdı yolunu kaçtı sapaya,
Hayaleten çık bir Koca Tepeye,
Dumlupınar'daki volkana seyret.

Volkan oldu her yer püskürür alev,
En küçük mehmetçik olmuştu bir dev,
Sen şu Mehmetçiği saygı ile sev;
Vatanı kurtaran atana seyret.

Atandır düşmanla geldi yüz yüze,
Gurur ve iftihar verir o bize,
Allah Allah deyip döktü denize;
Sahilde oturda ummana seyret.

Ummana döküldü düşman fî-yekün,
İkiyüz yirmi bin tuttular yekün,
Çekti arabasın, bağladı yükün;
Cehenmneme giden kervana seyret.

Kervan yeri cehennemde görüldü,
Lozan derler muahede kuruldu,
İşte o gün Türklük hakkı verildi;
Sulh terazisinde mizana seyret.

Mizanda yenildi Tirikopisler,
Kovuldu vatandan çıktı o pisler,
Kalktı ülkemizden matemli sisler,
Yeniden kurulan düzene seyret.

Düzeldi ülkemiz, aldık istiklâl,
Başvekil İnönü, Çakmak Mareşal,
Riyasete geçti Atatürk Kemâl,
Belâsını buldu, azana seyret.

Azan Yunanlıydı, o da geberdi,
Artık o köprüde deliyi gördü,
Ata'nın ziyası her yana verdi,
Kemâl kemâlleşti devrana seyret.

Devran kemâllendi diktik Sanağı,
Yurdun her tarafı ana kucağı,
Kuruldu fabrika, yanar ocağı;
Bacasında tüten dumana seyret.

Dumanlı cengimiz erdi tamına,
Otuz Ağustosun serencamına,
Ey *Müdamî* sen de dur selâmına,
Bir derstir, fatihi Lozan'a seyret.

SARAÇ HACI :

DESTAN

Doğru okuma bilmezdik, Cumhuriyet okuttun,
Çok kolaymış bellemesi, bir haftada söküttün,
Hiç dönmezdi benim dilim, ipek gibi büküttün,
Avrupa'dan fark edilmez kumaşları dokuttun.

Mektepliler bak ne gökçek, gürbüz olup geziyor,
Ağabeyin her postada nasıl mektup yazıyor,
Okumayan bu dünyada hep canından beziyor,
Hocan oğlum bu vatanı bir kâğıda çiziyor.

Bundan evvel yüzde doksan okumayı bilmezdi,
Cahillikten utanırdı, adam yanına gelmezdi,
Gözü kördü medeniyet ne olduğun görmezdi,
Vatanına yardım için on paracık vermezdi.

Yüzde yüzü beş senedir hem görüyor, okuyor,
Herkes küçük yavruların mekteplere sokuyor,
Bin yaşasın Cumhuriyet millete çok bakıyor,
Muallimi hiç unutmam, çok emekler döküyor.

Aşmamıza pek az kaldı, karşı dağlar yol olur,
Tembel olan çalışana her zamanda kul olur,
El ele ver, durma çalış, yalınızlık zor olur,
Tut sözümü, at tohumu, arpa buğday bol olur.

Cumhuriyet neler yaptı daha neler yapacak,
Medeniyet ne doğursa derhal bulup kapacak,
Avrupa'ya Türk malları beğendirip satacak,
Durma çalış, zaman değil rahat rahat yatacak.

Köylü şimdi efendimiz, önce ne hakkı vardı?
Sultan sade senden alır, sana yumruk sıkardı,
Türk köylüsü senin için meclis kanun çıkardı,
Cumhuriyet bak bağrına seni bastı hem sardı.

(ADANA'LI) SELÂMÎ :

DESTAN

Milliler cihada çevirdi yüzü;
Nusretkâr et Hüda ehli imanı,
Dilerim ağyarın kör olsun gözü,
Tarumar eylesin kâfir yunanı.

Asayiş berkemâl, hübdur her ahval,
Mevlâmız millete vermesin zeval,
Yaşasın dünyada Mustafa Kemâl,
Allah hıfzeylesin o kahramanı.

Bu Mustafa Kemâl bir dürri kimya,
Hallolmaz dünyada böyle muamma,
Bize muin verdi Cenabı Mevlâ;
Uyandırdı birden hep müslümanı.

Kemâl Paşa'mızdan aldık hûb haber,
Gelmemiş cihana böylece bir er,
Bu Mustafa Kemâl olmasaydı ger
Pay altında seyret ehli imanı.

Asayiş düzeldi, kalmadı kusur,
Cümle millet ondan memnun ve mesrur,
Mehdiî sanidir, eyledi zuhur;
Dört taraftan sardı bütün cihanı.

Şükür millet buldu selameti hep,
Yeni bir ay doğdu çerh eder her şeb,
Paşalar etrafta misali kevkeb,
Kemâldir bu dehrin bir pasıbanı.

Cephe bir afitap, yüzü münevver,
Anın destgiri sakii kevser
Maşallah Kemâl madeni cevher;
Biz mihekke vurduk o zernişanı.

Şecaatli Kemâl olundu ilan,
Anın satvetinden titredi cihan,
Şükür sayesinde alındı vatan,
Yaşa kâinatın başkumandanı.

Bize kuvvet veren o perverdigâr,
Hamdü sena olsun, olduk muzaffer,
Millîler gibi hiç var mı hünerdar;
Cümlesi ariftir, bilir erkânı.

Afyonkarahisar, Eskişehir'den
Defoldu düşmanlar şükür her yerden,
Yunan'ı geçirdik tîg u teberden;
Kısıldı kuyruğu, buldu kapanı.

Akşehir'den Aydın gibi bir yere
Alınan yerleri yazın deftere,
Şimdi sıra geldi bizim İzmir'e,
Bur(u)sa şehrine kurduk mekânı.

Zeki bey namında var bir aklı fen,
Demirdir yüreği, kaledir beden,
İzmir cephesini odur fetheden;
Cihadı ekberin budur kurbanı.

Şükür temizledik sağ ile solu,
Tapımıza geçti Edirne yolu,
Gönlümüz arzular şol İstanbul'u;
Ziyaret kılmalı hûb âsitanı.

Bir hücumla asker cepheyi aştı,
Allah Allah deyip birden yanaştı,
Hangi yandan hücum edelim şaştı,
Verdi gözlerine tozu dumanı.

Milletin yolunda bu canı verdik,
Şüheda postnu meydana serdik,
Çoğunu süngüden vurduk geçirdik;
Akıttık meydana sel gibi kanı,

İzmir'in içinde koptu velvele,
Yunanlar önde misli hergele,
Nice esirleri geçirdik ele;
Kaçıp kurtulmanın yoktur imkânı.

İsmet paşa gibi bir ehli tedbir
Sarf eder tedbiri erkâna bir bir,
Yunan'dan hesapsız alındı esir,
Yazıldı onların böyle ilânı.

İntikam almaya geldi bir sıra,
Haşre dek kapanmaz dildeki yara,
Mevlâ ömür versin kumandanlara,
Muinleri olsun şefaat kânı.

Çok şükür milliler düşmanı kırdı,
Aldığı yerlere mekânı kurdu,
Yaşasın dünyada kahraman ordu,
Tuttu kâinatı şöhreti şanı.

Bu dünya tamahı aç kalır, doymaz,
Hakkın adaleti bir şeye uymaz,
Haklının hakkını kimsede koymaz,
Demde icra eyler geçmez zamanı.

Yaşasın Paşa'mız darı dünyada,
Rûları ak olsun indi Mevlâda,
Şükür her yerimiz oldu iade;
Sürelim dünyada zevki, devranı.

Hicrette mahvoldu elde olan mal,
İdareden aciz evlâd ü ıyal,
Nazar kıl halime Mustafa Kemâl;
Bu fukara kulun etti beyanı.

Bu fukara kulun aciz ihtiyar,
Tevellütü yetmiş altıda karar,
Biçare derdine bir derman arar,
Bikestir yerinde bu piri fani.

Vilâyet Adana, budur bilâdım,
Aşık Selami'dir şöhretim, adım,
Evel Allah Paşa'm benim imdadım;
Şeref ü şanından eyler ihsanı.

Şükür harbimizin oldu hitamı,
Sürelim zevk ile her bir eyyamı,
Bunu nutkeyledi *Âşık Selâmî*,
Harp için nazmettik biz bu destanı.

(ALMUS'LU) SELMANÎ :

ATA'N HEY!

Ey Türk oğlu öğün, öğünmek hakkın,
Yurdu sana bahşetmiştir Ata'n hey!
Şanlı Türk en temiz milleti Hakkın,
Mağlup olur Türk'e darbe atan hey!

Türk oğlu hatırla ulu Ata'nı,
Düşmanları Akdeniz'e katanı,
Emanet etmiştir aziz vatanı;
Ata'mızdan emanettir vatan hey!

Düşman göz koyamaz bu nurlu yurda,
Biz kuzu vermeyiz öyle aç kurda,
Savaş isteyene hazırız burda,
Var mı Türk'e karşı kafa tutan hey!

Tarihler yazıldı şehit kanından,
Türkler vatan için geçer canından,
Mehmetçikler kaçmaz er meydanından,
Sağ kalır mı kahramana çatan hey!

Selmanî bu kadar methetti ancak,
Türklüğün sırtına aklı sarıncak,
Selâm sana al bayrakla al sancak;
Bize verdi nur içinde yatan hey!

(BAYBURT'LU) SÜLEYMAN RUHÎ :

CUMHURİYET DESTANI

Dünyaya şan verdi istiklâl harbi,
Sındırdı düymanı Cumhur'un zarbı,
Tanrı izni ile çevirdi çarkı,
O gazi babamız canı Türklerin.

Canlandı bu vatan, sedalar verdi,
Haleti nez'iden hayata erdi,
Şanlı Cumhuriyet devrini gördü,
Sardı her tarafı namı Türklerin.

Türküz, bahadırız cihan içinde,
Erbabı hüneriz meydan içinde,
Severiz Gaziyi bir can içinde,
Burcu muallâda şanı Türklerin.

Çoktur teyyaremiz, her yana uçar,
Onu gören düşman canından geçer,
Tesirli bombalar ateşler saçar,
Hünerde emsali hani Türklerin?

Cumhur'unla bile yurdunda koca,
Bu halk duacındır gündüz ve gece,
Al bayrağın olsun yüceden yüce,
Vatana kurbandır kanı Türklerin.

İsmim *Süleyman*'dır, mahlâsım *Ruhî*,
Bayburt kazasından, Pulur'dan dahi,
Dilerim kabul kıl Hakkın penahı,
Budur armağanı, gülü Türklerin.

(ÇILDIR'LI) ŞEREF TAŞLIOVA :

OTUZ İKİ YILINDA

Anadolu bahçesinin bağları,
Güller, "Atam Atam!" diye seslenir.
Geleceğin tarihleri çağları,
Yıllar "Atam Atam!" diye seslenir.

Kurdu Cumhuriyet; büyük eseri,
Çalışan insanlar hiç kalmaz geri,
Uçağı, treni, vapur sesleri,
Yollar, "Atam Atam!" diye seslenir.

O parlattı istikbalde yıldızı,
"İstiklâl, İstiklâl!" diyordu sözü,
Askeri milleti, gelini, kızı,
Diller, "Atam Atam!" diye seslenir.

Şeref gurur duyar O'nun yolunda,
Ölümünün otuz iki yılında,
Âşıkların sazı bile elinde,
Teller, "Atam Atam!" diye seslenir.

(ÇILDIR'LI) ŞEREF TAŞLIOVA – (KARS'LI) MURAT ÇOBANOĞLU :

(BÜYÜK ATATÜRK'ÜN DESTANINA BAK)

Taşlıova :

Bir destan söyleyim vatana uygun;
Büyük Atatürk'ün destanına bak,
Gazi madalyası yurdun nişanı;
Göğsündeki büyük nişanına bak.

Çobanoğlu :

Emir verdikleri hepsi olurdu;
Geriye dönmeyen fermanına bak,
Adalet sahibi, mülkünde idi,
Kötü iş yapmazdı vicdanına bak.

Taşlıova :

Çalıştı vatana türlü hünerde,
Yiğidin gözünde olur mu perde?
Sakarya önünde, Dumlupınar'da,
Git, Akdeniz'deki düşmanına bak.

Çobanoğlu :

Kemâl Atatürk'tür, söken o oldu,
Kaleye bayrağı diken o oldu,
Yunan'ı denize döken o oldu;
Vücuttan akıttı, al kanına bak.

Taşlıova :

Mustafa Kemâl'im, sen yüz bin yaşa,
Emirin işledi dağ ile taşa,
Oturttu düşmanı bütün başbaşa,
Mu(a)hade ettiği Lozan'ına bak.

Çobanoğlu :

Atatürk'tür düşman belini büken,
Orduları yarıp çemberler söken,
Düşmanın gözünden kanlı yaş döken,
Git de onun hele meydanına bak.

Taşlıova :

Hizmeti bu idi yüce vatana,
Züleyha'dan doğdu, geldi bu yana,
Istanbul'dan geldi, çattı Samsun'a,
Gezdi vatanının her yanına bak.

Çobanoğlu :

Kemal Atatürk'ü söylerim hâlâ,
Çobanoğlu destan söyledi böyle,
Vücudu dünyadır, seri de kale,
Sırtı yere gelmez arslanına bak.

Taşlıova :

Ne kadar büyüksün ey yüce Gazi!
Harf inkîlâbiyle açtı bir hızı,
Kalbimiz saklıyor daima sizi,
Şeref'in dilinde destanına bak.

(SIVAS'LI) TALİBÎ COŞKUN :

GAZİYE DESTAN

Var mı ulu Gazi gibi?
Yeni çıkan yazı gibi?
Ben bir emlek kuzu gibi
Ata'm diye meliyorum.

Emir versen akar sular,
Nüfuzunun dağları var,
Şu devletler senden yılar,
Divanına geliyorum.

Bize tatlı sözlerin var,
Bize bakar gözlerin var,
Vatanda çok izlerin var,
Toprağını yalıyorum.

(TORTUM'LU) ÜMMANÎ CAN :

(ATATÜRK)

Düşmana memleket yağma olurken
Kurt gibi dağlardan baktı Atatürk,
Silkinip uyandı herkesten erken,
Öç için ileri çıktı Atatürk.

Devir o devirdir; cehalet içre,
Başta bulunanlar hiyanet içre,
Pay olmuş memleket zulümet içre,
Her yana bir ışık yaktı Atatürk.

Esrarı bildirdi yaren yoldaşa,
Mevlâ emeğini vermedi boşa,
Konferanslar verdi ta baştan başa,
Her yandan düşmanı yıktı Atatürk.

Ümmani Can boşa gitmez sözlerin,
Hayatı ömrünce gördü gözlerin,
Yunan'ın, Freng'in, İngilizlerin
Bağrına süngüyü soktu Atatürk.

(GAZİ)

İstiklâl emrini verdikten sonra
Türk'e önder oldu özü Gazi'nin,
Yurtta Cumhuriyet kurduktan sonra,
Yüce ferman oldu sözü gazinin,

Çalışın evlatlar, boşuna durman,
Memleketi beslen, düşmana vermen,
Türklüğe aykırı fikirler kurman;
Selâmettir bu niyazi Gazi'min.

Hükmederdi bilse öleceğini,
Keşfetti intikam alacağını,
Memlekette nifak olacağını,
Evvel keşfetmişti gözü Gazi'nin.

Komünizmin başın ez demedi mi?
Memleketinde hür gez demedi mi?
Ümmanî Can doğru söz demedi mi?
Bize örnek oldu izi Gazi'nin.

(ELLİNCİ YIL İÇİN)

Buldu makamını Reisicumhur;
Tertip eden bu mevcudat ne güzel,
Herkes vazifeye el attı mecbur;
Gösteriyor sayi gayret ne güzel.

Bu sözlerim riya değildir, haşa;
Millette sevinç var, gönülde neşe,
Elli yıldan beri hep baştan başa
Hür doğmuş, hür yaşar millet ne güzel.

Çoban koyununda, esnaf dükkanda,
Hürüz, şerefliyiz biz bu mekânda,
Rençber motoruyla tohum ekende
Yerden biten bes bereket ne güzel,

Banka soyanları iple astıran,
Anarşiyi, zulümleri susturan,
Hainlerin yediğini kusturan,
Kanun, nizam, bu adalet ne güzel.

Ümmanî Can bilir elden tutanı,
Rahmetle anarım yerde yatanı,
Şerefli devleti, şanlı vatanı,
Baştan başa bu hürriyet ne güzel.

(TORTUM'LU ÛMMANÎ CAN — (TORTUM'LU) MUSTAFA RUHANÎ (NARMAN'LI) HÜSEYİN SÜMMANOĞLU :

(DÖRT BUCAĞA YETTİ ELİ KEMÂL'İN)

Ûmmanî Can :

Cihana hürriyet kurmak istedi,
Her taraftan güzel yolu Kemâl'in,
Milletin halini sormak istedi,
Dört bucağa yetti eli Kemâl'in.

Ruhanî :

"Yurtta sulh" sözüne eklerdi hemen
"Cihan da da sulh"u dili Kemâl'in,
Ne zaman bu sözü tınmadı düşman
Sallandı yumruğu, kolu Kemâl'in.

Sümmanoğlu :

Ufukları sis görmedi ebedî,
Ruşen idi sağı, solu Kemâl'in,
Kanlı kılıç taşır Türk'ün evlâdı,
Kolay bükülür mü beli Kemâl'in?

Ûmmani Can :

Vatanda birliği kurduktan sonra,
Arzu, matlubuna erdikten sonra,
Emrini her yana verdikten sonra
Mızrapsız gürledi teli Kemâl'in.

Ruhanî :

Dünden seyrederdi yarınki günü,
Ona aydın idi her işin sonu,
Eskimez, eksilmez yeniden yeni
Yaprağı, çiçeği, dalı Kemâl'in.

Sümmanoğlu :

Kabzasından kılıcını sıyırdı,
Çakalları güzel yurttan ayırdı,
Türk şanını kâinata duyurdu,
Tarihe işlendi yılı Kemâl'in.

Ümmani Can :

Ümmani, kanında yıldızlı hilâl,
Kurduğu esere gelmesin zeval,
Onun gölgesinde olmadık melâl,
Açıldı, solmadı gülü Kemâl'in.

Ruhani :

Bu da *Ruhani*'nin var defterinde,
İlim yuvasında, irfan yerinde,
Kimseler silemez izi derinde,
Vatan eseriyle dolu Kemâl'in.

Sümmanoğlu :

Sümmanoğlu methine söz başladı,
Kimle savaştıysa onu taşladı,
Düşmanların ciğerine işledi;
Kara kan çıkardı mili Kemâl'in.

(SIVAS'LI) VEHHAP SUZANÎ :

DESTAN

Gönül, şad olmanın zamanı geldi,
Açıldı bahçede gülümüz bizim,
Vatana hizmetin zamanı geldi,
Çıkar fabrikadan şalımız bizim.

Gönül arzu eder gezmeyi eller,
Durmasın methini söylesin diller,
Çok terakki oldu, yapıldı yollar;
Hasret kavuşturur yolumuz bizim.

Çok takibe vardık, olmadı Lokman,
Ahir, derde oldu Gazi'miz derman,
Açıldı mektepler, yükseldi irfan;
Kolayca okunur yazımız bizim.

Nice düşman toplandılar araya,
Almağa vatanı hep bir sıraya,
Paşalar derildi şanl'Ankara'ya,
İsmet'le Gazi'miz şefimiz bizim.

Ordumuz düşmana dedirdi aman,
Vatan kan ağlarken oldu şaduman,
Çok yaşasın hep çalışan kahraman,
Dağıldı cihana ünümüz bizim.

Suzani der, kime edek nazımız?
Ayaklara toprak olsun yüzümüz,
Bin yaşasın o sevgili Gazi'miz,
Söylesin namını dilimiz bizim.

(KARS'LI) VEYSEL ŞAHBAZOĞLU :

(ATA'YA)

Ata'nın gençliğe olan hitabı;
Yurdun noksanını görün koymayın!
Yan bakan olursa aziz vatana,
Hayın düşmanları kırın koymayın!

Yolunu şaşırıp daldıran olsa,
Mehmetçiğe kendin bildiren olsa,
Başını vatana kaldıran olsa,
Vurun kafasına, serin, koymayın!

Vatanı kan ile yoğurdu Ata,
Başkanı gösterdi etmedi hata,
Emanet gençliğe, huzur millete,
Sevgisini kalpte kurun koymayın!

Ata'nın sözünü tarihler beyan,
Veysel vesiledir, bilir bu cihan,
Dinlesin vatandaş atlı ve yayan,
Düşmanın bağrını yarın, koymayın!

(ŞARKIŞLA'LI) VEYSEL ŞATIROĞLU :

ATATÜRK

Atatürk'tür Türkiye'nin ihyası;
Kurtardı vatanı düşmanımızdan,
Canını bu yolda eyledi fedâ,
Biz dahi geçelim öz canımızdan.

Sinesini hedef etti düşmana,
Ölmüşken vatanı getirdi cana,
Çekti kılıcını, çıktı meydana;
Gören ibret aldı meydanımızdan.

Çekildi sancaklar, dayanmaz canlar,
Şarktan garba gitti Türkte'ki şanlar,
O kadar paşalar, o zabitanlar
Ayrılmadı asla sağ yanımızdan.

Kaçırdık Yunan'ı, bulunmaz izi,
Bir hücumla öte geçti denizi,
Siyanet eyledi askerimizi,
Vatan şereflendi ol gazamızdan.

Urumlar da toplanıyor etrafa,
Uğrun uğrun haber gitti Yunan'a,
Gazi paşa gelmeseydi cihana
Düşman sarmış idi dört yanımızdan.

Dumlupınar Sandıklı'nın cephesi,
Dağları deliyor topların sesi,
Kahraman askerin hücum etmesi,
Cihan sele gitti al kanımızdan.

Adana'yı işgal etti Fransız,
Türkiye'ye meydan vermez, amansız,
Değnek ile kovaladık yalansız,
Hasılı çıkardık vatanımızdan.

Şeriatı düşünenler şerciler,
Bir takım millete fesat verdiler,
Her biri bir yerde hep geberdiler,
Onlar kurtulmadı toplarımızdan.

Nice devran sürdü ol padişahlar,
Bir eser koymadı imanı yoklar,
Rum, Ermeni aradaki nifaklar,
Şükür, alçaklar çıktı yurdumuzdan.

Aklı başından olan düşünür bunu,
Şeriatçı oldu tükeden unu,
Dağda belde fukaraya soygunu
Veren onlar idi vatanımızdan.

Menemen meslesi çıktı meydana,
Orda birkaçları uydu şeytana,
Mehdi diye kendi kendin urgana
Taktı, kurtulmadı darlarımızdan.

Şeyh Saidde yüzün tuttu isyana,
Milletini hor baktırdı vatana,
Fakir fukarayı boyadı kana,
Öyle şeyhler çoktur külhanımızdan.

Çağırdı Şayh Said sağır mı diye,
Başında sarığı değirmi diye,
Tarttılar şeyhleri ağır mı diye,
Haberi doğruldu urganımızdan.

Gazi Paşa Hazretleri bir kişi,
Ne kadar cesaret tuttu bu işi,
Her tarafı sarmış düşman ateşi,
Esirgedi bizi ziyanımızdan.

Hükümet de milletini kayırdı,
Bir affetti, hapisleri koyverdi,
Adaletle tebligatlar duyurdu,
Çok şeref kazandık bayramımızdan.

Kurtardık vatanı bu belâlardan,
Tren hattı küşad ettik ner yerden,
Terakkide mektebimiz hep birden,
Teşekkür kazandık müşramımızdan.

Hükümet de milletini yaşattı,
Dağları deldirdi, demir döşetti,
Milletine altın kemer kuşattı,
Hâşâ nankör olmaz vatanımızdan.

Arslan gibi Türkiye'nin insanı,
Çalışmakla kazanmıştır vatanı,
Aç kurt gibi parçaladı düşmanı,
Şecaat görmüşüz başkanımızdan.

Âşık Veysel, bunu böyle söyledim,
Benden de yadigâr bu kalsın dedim,
Sözlerim yalan mı dinle efendim!
Kürrei arz oldu hep şanımızdan.

ONDOKUZ MAYISTA PARLAYAN ZAFER

Ondokuz mayısta parlayan zafer
İptida Samsun'a bastı ayağı,
Ne mutlu Samsun'a zafer kapısı,
Her an için hatırlarız bu çağı.

Samsun'da parladı zafer güneşi,
Öyle bir zafer ki, bulunmaz eşi,
Gerdi kanatların bir devlet kuşu,
Şeneldi Türklerin kadim ocağı.

Samsun'a çıkınca bir asker idi,
Bir aydınlık şarka doğru yürüdü,
Emsali bulunmaz bir cevher idi,
Edeb, erkân, medeniyet menbaı.

Tokat'tan, Sıvas'tan doğru Erzurum,
Kurdu kongreyi, düzeldi durum,
Yollardan geçerek aynı yıldırım
Şanlı Ankara'ya kurdu otağı.

Yürüdü cepheye el birliğiyle,
İnanlı, imanlı bir varlık ile,
Yanında binlerce kurbanlık ile
Süpürdü düşmanı, bastı dayağı.

Haykırdı orduya, yürümek gerek,
Zafer bizim, haydi yürü diyerek,
Akdeniz'den, Trakya'dan geçerek
Hudutlara çaktı şanlı bayrağı.

İşte bugün Atatürk'ün günüdür,
Her yana yayılan onun ünüdür,
Her tarafta şenlik, Türk düğünüdür,
Nur içr'olsun Atatürk'ün yatağı.

Veysel, bu sözünde var mıdır hata;
Yurdumuzu benzetelim cennete,
Bu vatanı ısmarladı millete,
Türk korusun dedi, yine bu bağı.

AĞLAYALIM ATATÜRK'E

Ağlayalım Atatürk'e,,
Bütün dünya kan ağladı,
Süleyman olmuştu mülke,
Geldi ecel, can ağladı.

Doğu, batı, cenup, şimâl,
Aman tanrı, bu nasıl hâl!
Atatürk'e erdi zeval,
Memur, mebusan ağladı.

Atatürk'ün eserleri
Söylenecek bundan geri,
Bütün dünyanın her yeri,
Ah çekti, vatan ağladı.

Fabrikalar icat etti,
Atalığın ispat etti,
Varlığın Türk'e terketti,
Döndü çark, devran ağladı.

Tren hattı, tayyareler,
Türkler giydi hep kalalar,
Semerkant'la Buharalar,,
İşitti her yan ağladı.

Siz sağ olun Türk gençleri,
Çalışanlar kalmaz geri,
Mareşal'in askerleri,
Ordular, teğmen ağladı.

Zannetme ağlayan gülmez,
Arslan yatağı boş kalmaz,
Yalınız gidenler gelmez,
Her gelen insan ağladı.

Uzatma *Veysel* bu sözü,
Dayanmaz herkesin özü,
Koruyalım yurdumuzu,
Dost değil, düşman ağladı.

(SIVAS'LI) YARIM ALİ :

(CUMHURİYET)

Vatana eyleriz hizmet,
Mektebe eyleriz hürmet,
Hep efendi oldu millet,
Ağ üstünde karamız var.

Kalbimizde vardı işkil,
Derdik, yurt kurtarmak müşkül,
Millî kuvvet oldu teşkil,
Yaşasın kongıramız var.

Pavlikeler kumaş dokur,
Adalete erdik şükür,
Sanat mektebinde okur
Çokça sanatkârımız var.

Çoğaldı başhekim, Lokman,
Mekteplerde etti idman,
Gazi'miz var iken korkman;
Her derde bir çaremiz var.

Beyim, bunda var mı suçum?
Evvel böyl'olmamış niçin?
Millete menfaat için
Banklarda çok paramız var.

Âleme duyuld'ünleri,
Şükür yükseldi şanları,
Verdik fitre, kurbanları;
Havada tayyaremiz var.

Bin yaşasın şanlı Gazi,
Düşmandan kurtardı bizi,
Vapurla doldurdu denizi;
Her yanda iskelemiz var.

Canım kurban olsun dosta,
Yol yaptırdı bir kıyasta,
Reisicumhura şayeste
Çok şanlı Ankara'mız var.

Başladık zengin olmaya,
Kazanıp benker olmaya,
Gazi'm cihangir olmaya,
Hemen az bir sıramız var.

Adaletçe yapar işi,
Çalıştı düşmana karşı.
Türkiye'nin ay, güneşi,
Gazi'yle, İsmet Paşa'mız var.

Yundun aşkın ırmağında,
Yanlış koyman örneğinde,
Halk Şâirleri Derneğinde
Ayrı ayrı töremiz var.

Ali'm bunu böyle demiş,
Bilmem kıymeti ne değmiş,
Türkiye'ye ay, gün doğmuş;
Şule verir çıramız var.

(ERZURUM'LU) YAŞAR REYHANİ :

CUMHURİYET GÜZELLEMESİ

Şu karşımda duran dilber
Türkiye Cumhuriyeti
Solmaz gül, kokusu amber
Türkiye Cumhuriyeti

Katıksız dili var, Türkçe;
Gül açılır söyledikçe,
Kuvvet dolu bohça bohça
Türkiye Cumhuriyeti.

Pek selim, aklı başında,
Ak hilâl var yay kaşında,
Çok kâmil, elli yaşında
Türkiye Cumhuriyeti.

Doğudan batıya uzar,
Gün doğar aydınlık sızar,
Bir anıt sınırın çizer
Türkiye Cumhuriyeti.

Yirmi dokuz ekim günü
Türklüğün şanlı düğünü,
Dünyaya dağıldı ünü
Türkiye Cumhuriyeti.

Bir Kemâl var kıldan ince,
Bu kâfi değil mi sence?
Reyhani'yim budur bence
Türkiye Cumhuriyeti.

(AFYON'LU; YUSUF ZÜLÂLİ :

CUMHURİYET BAYRAMINA

Bir müjde var bu gün sana vatandaş;
Cumhuriyet bayramına hazır ol,
Mutlu gündür, at gamın, etme telaş,
Cumhuriyet bayramına hazır ol.

Dizin üste gidemezsen emekle,
Setre giyin, düğmelerin ilikle,
Dalgalanan şanlı bayrağı bekle,
Cumhuriyet bayramına hazır ol.

Gelen bayram her bayramdan uludur.
Ruhlarımız sevinç ile doludur,
Hem bayramdır, hem hakikat yoludur,
Cumhuriyet bayramına hazır ol.

Bu bayramda güneş doğar vatana,
Bu bayramda sille döker düşmana,
Çünkü bizi sevindirir her sene,
Cumhuriyet bayramına hazır ol.

Bu bayramda neşelenir bütün can,
Bu bayramda sanki güler kır yaban,
Çek sürüyü, al kavalın ey çoban!
Cumhuriyet bayramına hazır ol.

Çiftçi kardeş, koy sabanı tarlada,
Bayrama gel, bak neler var dünyada,
Göreceksin görmediğin rüyada.
Cumhuriyet bayramına hazır ol.

Köy kızı ayinei devrana bak,
Bu bayramda iki elin kına yak,
Giy mantonu gece, olmadan şafak,
Cumhuriyet bayramına hazır ol.

Bülbül oku, etme bugün güle naz,
Halk şâiri, şiirin artır biraz,
Edip Âli, Taşpınar'a durma yaz,
Cumhuriyet bayramına hazır ol.

Bu bayramda şan verir yıldız, hilâl,
Bu bayramdır kazandıran istiklâl,
Çal sazını, söyle türkü ey *Zülâl*!
Cumhuriyet bayramına hazır ol.

CUMHURİYET HAKKINDA

Haydi diyor ileri Cumhuriyet,
Geçelim şu suları Cumhuriyet.

Kırdı ağzımızdaki kilidi,
Bülbül etti dilleri Cumhuriyet.

Efendilik, ağalığı kaldırdı,
Azat etti kulları Cumhuriyet.

Nasıl güzelleştirecek bir görün
Şehirleri, hem köyleri Cumhuriyet.

Nere baksan fidanlıklar yapılmış,
Bağ edecek çölleri Cumhuriyet.

Anlamazdık arap, Acem sözünü,
Kaldırdı bu halleri Cumhuriyet.

Herkes hürdür, serbesttir, müsavidir,
Esas kanunda yazmıştır bunları Cumhuriyet.

Nasıl tertip eyledi orduları
Mahveder düşmanları, Cumhuriyet.

Vurdu pençesin, attı ülkeden,
Cinleri, şeytanları Cumhuriyet.

SÖZLÜK

(Yazı dilimizde bulunmayan kelimeler için)

ahçık : Kız (Ermenice).
ahraz : Dilsiz.
arık : Temiz, saf.
asvas : Allah (Ermenice)
at oynağı : Atların oynadığı, koştuğu alan.
barışık : Kabala, götürü, götürü usulüyle yapılan iş.
bile : Birlikte, beraber.
bilirik : "Biliriz".
bizinen : "Bizim ile".
budak : Yan, yan taraf.
büküt- : Büktürmek.
cendek : Ceset, ölü.
cevlan : (A. cevelân) Dolaşma, gezinme.
cırnak : Tırnak, pençe.
coş eyle- : Coşmak.
çıkılı : Bohçalanmış.
çin polat : Saf çelik.
çitil : Fidan
dayak : Direk, destek.
değirmi : Yuvarlak
emlek : Henüz süt emmekte olan yavru.
etmek : "Etmeyiz".
ey(i)n : Sırt, omuz.
gidek : "Gidelim".
gökçek : Güzel, gösterişli, şirin.
gölgelik : Göstermelik, kukla.
görüm : "Göreyim".
güzelliğiz : "Güzelliğiniz".
hahol : Densiz, akılsız, erdemsiz.
Hart : Bayburt'a bağlı Aydıntepe bucağının eski adı.

ılgıt ılgıt : Yavaş yavaş, ağır ağır.
ır- : Iraklaştırmak, uzaklaştırmak.
işkil : Şüphe, kuşku
kabak : Alın.
kallaş : Kalleş
kesim : Antlaşma, sözleşme.
kırak : Kıyı, kenar.
kokoz : Densiz, akılsız.
kongıra : Kongre.
kort : Hiç görülmemiş veya yıllarca terkedilmiş topraktan yeni açılan sert, düğümlü tarla.
kotan : Pulluk, karasaban.
mezin : (A. Müezzin).
mitil : Yatak, yorgan, minder vs.
mürim : ?
nöker : Hizmetçi, cariye.
özüzdedir : "Özünüzdedir".
pavlike : Fabrika.
pekle- : Paklamak.
sındır- : Kesmek, koparmak
sökütt- : Söktürmek.
tay : Eş, denk, benzer.
tuman : İç donu.
uçmak : Cennet.
uğrun uğrun : Gizli gizli.
yağı : Düşman.
yarma : Tunel.
yüzüzdedir : "Yüzünüzdedir".
yüğrük : Çabuk, çevik, cesaretli, kuvvetli.
zavur : Öfke, hiddet, azarı.

HALK OZANLARININ KISA HAYAT HİKÂYELERİ

(KADİRLİ'Lİ) ABDÜLVAHAP KOCAMAN : 1934 yılında Kadirli'nin Avluk köyünde doğmuş olan ozan, daha çok destan tarzında deyişler söylemiş ve yurdun çeşitli köşelerinde yapılan âşıklar bayramına şiir dalında katılarak birincilikler almıştır.

(ERZURUM'LU) ALİ RAHMANİ : Sazı ve güçlü bir irticali olmadığı için bu güne kadar âşıklar çevresinin dışında kalan ve hâlen 30-35 yaşlarında olduğu belirtilen Ali Rahmanî'nin "İlkokul Şiirleri" (Erzurum 1973) adlı küçük kitabında hece veznini denediği görülür.

ÂŞIK HALİL : Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamamıştır.

ÂŞIK HASAN : Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamamıştır.

ÂŞIK MEHMET : Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamamıştır.

(TRABZON'LU) BABA SALİM : Asıl adı Mehmet olup 1888'de Trabzonda doğmuştur. Belirli bir tahsili olmayan ve seyyar satıcılık, fırıncılık, tatlıcılık gibi çeşitli meslekleıde bulunan ozan, daha 9 yaşlarında iken deyiş söyleme merakına kapılıp oir süre halek ozanlarıyla birlikte dolaşmış ve bu surette saz çalmaya, irticalen deyiş söylemeye başlamıştır. I.dünya savaşına da katılan ozan, Türk ordusu, Atatürk ve O'nun eserlerini konu alan şiirleriyle ün yapmıştır. Şiirlerini "Divan-ı Baba Salim" adı altında dört ayrı kitapta toplayan ozan hakkında geniş bilgi veren iki kitap yayınlanmıştır: 1) Hammamîzade İhsan, Baba Salim, Istanbul 1930; 2) Nesip Yağmurdereli, Baba Salim, Trabzon 1946.

(UZUNKÖPRÜ'LÜ) BASRİ KARAKUŞ : 1923 yıllarında Uzunköprü'de doğduğu öğrenilen ozan hakkında başkaca aydınlatıcı bilgi bulunamamştır.

(ŞAVŞAT'LI) BİLÂL : 1865 yılında Şavşat'a bağlı Karaköy'de doğan ve 1943 yılında aynı yerde ölen ozanın soyadı "Çelik"tir. Hayatını çiftçilikle geçirmiş olan Şavşat'lı Bilâl'e ait deyişlerin oğullarınca saklandığı öğrenilmiştir,

(BAYBURT'LU) BURHANİ : Asıl adı Hüseyin olup 1889 yılında Bayburt'un Kırklıpınar köyünde doğmuştur. "Badeli âşık" olduğunu belirten ozanın bir kısım şiirleri M. Kelâl Yanbeğ tarafından Türk Folklor Araştırmaları dergisinde yayınlanmıştır.

(TUTAK'LI) ÇAĞLAYAN : Asıl adı Memduh Kılıç olup 1924 yılında Tutak'ta doğmuştur. Aslen Karapapak Türklerinden olan ozanın amcası İhsan Kılıç da "Divanî" mahlasıyla deyişler söyleyen bir halk ozanıdır. Çağlayan 14 yaşlarında iken "bade" içerek deyiş söylemeye başladığını belirtmektedir.

(ULAŞ'LI) ÇOBAN SÜLEYMAN : 1307 yılında Sıvas'ın Kocabey köyünde doğmuş olan ozan, I. dünya savaşı ile Kurtuluş Savaşına katılmış ve deyiş söylemeye asker ocağında başlamıştır. Askerlik dönüşü çobanlıkla uğraşan ve bu yüzden "Çoban Süleyman" adıyla tanınan ozan, bazı deyişlerinde "Fahrî" mahlasını da kullanmıştır. Ozanın soyadı "Kaya"dır.

(KOZAN'LI) ÇOLAK HACI SÖZDOĞURAN : Kozan'a bağlı Hamamköyü'nde doğduğu öğrenilen ozan hakkında başkaca aydınlatıcı bilgi bulunamamıştır.

(KAYSERİ'Lİ) DERDİ DERYA : Asıl adı Ali Şahin olup 1929 yılında Sarız'ın Örtülü köyünde doğmuştur. Hâlen Adana'da ikâmet etmekte olan ozan şiirlerini 1962 ve 1967 yıllarında "Âşık Derdi Derya" adını taşıyan iki ayrı kitapta toplamıştır.

(SORGUN'LU) DURMUŞ YILGIN : Yozgat'ın Sorgun ilçesine bağlı Tatlıköyü'nüde doğduğu öğrenilen ozan hakkında başkaca aydınlatıcı bilgi bulunamamıştır.

(ARDANUÇ'LU) EFKÂRÎ : Asıl adı Adem Şentürk olup 1900 yılında Ardanuç'un Yolüstü köyünde doğmuştur. Huzurî'ye çıraklık ederek yurdun çeşitli köşelerine; bu arada Batum ve Tiflis'e kadar giden ozan, I. Dünya savaşına gönüllü olarak katılmış ve Galiçya'da savaşmıştır. Deyişlerinin bir kısmını Ülkü dergisinde yayınlayan ozan hakkındaki tek kitap H. Zübeyr Koşay'a ait olup "Susmuş saz" (Istanbul 1949) adını taşımaktadır. Ayrıca ozan, bazı deyişmelerini küçük broşürler halinde yayınlamıştır.

(SİNOP'LU) EMİRİ - DİKMEN : Asıl adı Ferit olup 1889 yılında Sinop'ta doğmuştur. Yozgat'lı Âşık Hüznî'den yaralanan ozan, bazen "Emirî", bazen de "Dikmen" mahlaslarını kullanmıştır. Ozan, şiirlerinin bir kısmını "Limanda bir ses" (1944) adlı bir kitapta toplamıştır.

(MARAŞ'LI) ESAT : Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamamıştır.

(BAYBURT'LU) ESNANÎ : Asıl adı Şevki Yılmaz olup 1310 yılında Bayburt'un Taşkesen köyünde doğmuştur. Güçlü bir irticale sahip olmayan ozanın az sayıdaki deyişleri M. Kemâl Yanbeğ tarafından Türk Folklar Araştırmaları dergisinde yayınlanmıştır.

(AFYON'LU) FELÂHÎ : Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamamıştır.

GARİP MUSTAFA : Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamamıştır.

(POSOF'LU) HAFIZ İKRAMÎ : Asıl adı Nafız Ömer olup 1331 yılında Posof'un Suskap (Âşık Zülâlî) köyünde doğmuştur. ozan, bu köye adını veren Âşık Zülâlî'nin yeğenidir.

(KADİRLİ'Lİ) HALİL AKBULUT : 1926 yılında Kadirli'nin Mehmetler köyünde doğmuştur. Çiftçilikle uğraşan ozan, Türk tarihini ve Türk kahramanlığını konu alan deyişleriyle ün yapmıştır.

(ERMENEK'Lİ) HASAN RÜŞTÜ : 1869 yılında Ermenek'te doğan ve 19.1.1936 tarihinde Konya'da ölen ozan, "Kel Şair" adıyla da anılmıştır.

(İSACA'LI) HAYDAR : Çorum'un Alaca ilçesine bağlı İsaca köyünde doğmuştur. Bazı deyişlerini Çorumlu dergisinde yayınlayan ozan hakkında başkaca aydınlatıcı bilgi bulunamamıştır.

(BAYBURT'LU) HİCRANÎ : Asıl adı Hacı Taştan olup 1908 yılında Bayburt'un Akbunus köyünde doğmuş ve 21.1.1970 tarihinde Bayburt'ta ölmüştür. 1931 yılında Akçaabat'ın Zevene köyünde işçilik yaparken; gördüğü bir rüya üzerine deyiş söylemeye başladığını belirten ozan hakkında M. Kemâl Yanbeğ in İnan (Trabzon) ve Türk Folklor Araştırmaları Dergisindeki yazılarıyla İlhan Yardımcı'nın "Büyük Halk Şairi Bayburt'lu Hicranî" (Istanbul 1968) adlı kitabı vardır.

(BAYBURT'LU) HİLMÎ : 1306 yılında Bayburt'un Tomlacık köyünde doğmuştur. Soyadı "Ekşi "olan ozan 1935 yılından bu yana deyiş söylediğini belirtmektedir. Bazı deyişlerinde "Külhani"mahlasını kullanan ozanın Ülkü ve Türk Folklor Araştırmaları dergilerinde yayınlanmış deyiş ve destanları vardır.

(NARMAN'LI) HÜSEYİN SÜMMANOĞLU : Narman'lı Âşık Sümmani'nin torunlarından olan genç ozan hâlen çiftçilikle uğraşmaktadır.

(KELKİT'Lİ) İLHAMÎ : Asıl adı Nuri olup 1908 yılında Kelkit'in Posos köyünde doğmuştur. 1933 yılında âşıklığa başlayan ozanın bazı deyişleri M. Kemâl Yanbeğ tarafından Türk Folklor Araştırmaları dergisinde yayınlanmıştır.

(HATAY'LI) İNCE ARAP : 1900 yılında İskenderun'un Akarca köyünde doğmuş olan ozan, "Telli Osman" adıyla da anılır.

(KARS'LI) KAHRAMAN : Kars'ın Derecik köyünden olup 1863-1944 yılları arasında yaşanuştır. Ermeni katliamı sırasında büyük işkencelere maruz kalması ve bu arada oğlunun yakılarak öldürülmesi onu, millî duyguları dile getiren deyişler söylemeye yöneltmiştir. Saz çalmamasına rağmen, ozanın güçlü bir irticale sahip olduğu belirtilir.

(KIRŞEHİR'Lİ) KEREM SAİT : Kırşehir'in Toklumeli köyünde doğan ve Âşık Sait'in oğlu olan ozan hakkında başkaca aydınlatıcı bilgi bulunamamıştır.

(DADAY'LI) KÖR HASAN : Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamamıştır.

(KANGAL'LI) KUSURÎ : Hayatı hakkında yetelri bilgi bulunamamıştır.

(SİLLE'Lİ) MANSUR : 1323 yılında Sille'de doğan ve Sille'li Figanî'nin oğlu olan ozan kiremitçilikle uğraşır.

(KÜTAHYA'LI) MEHMET HAMZA : Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamamıştır.

(DARENDE'Lİ) MEHMET HOCA : 1865 yıllarında Darende'de doğduğu ve herhangi bir tahsil görmemiş olduğu bilirtilen ozan hakkında başkaca aydınlatıcı bilgi bulunamamıştır.

(SARIKAMIŞ'LI) MEVLÜT İHSANÎ : Asıl adı Mevlüt Şafak olup 1928 yılında Şenkaya'nın Bardız bucağına bağlı Çermik köyünde doğmuş ve sonradan Sarıkamış'a yerleşmiştir. 9 yaşında gözlerini kaybeden ozan 15 yaşından beri saz çalıp deyiş söylemektedir. Çok güçlü bir irticale sahip olan Mevlüt İhsanî yurdun çeşitli köşelerinden yapılan âşıklar bayramında türkü ve atışma dallarında birincilikler almıştır.

(BOR'LU) MEVLÜT YILDIRIM : 1312 yılından Bor'un Asmaz köyünde doğmuştur. Çanakkale, Kafkasya cepheleriyle Kurtuluş savaşında Adana ve Afyon cephelerinde savaşan asker ozanlarımızdandır.

(GEMEREK'Lİ) MİHMANÎ : Asıl adı Hasan Yıldırım olup 1914 yılında Gemerek'in Saraç köyünde doğmuştur. Babasını I. Dünya savaşanda kaybetmesi üzerine küçük yaşlarında aile sorumluluğunu üstüne almış; çiftçilik ve çobanlık yapmıştır. Âşık Hüseyin'den saz dersleri alan ozan, "Yüzbaşıoğlu" mahlasını da kullanmıştır. Bir süre okullarda saz çalıp deyiş söyleyen Mihmanî'nin kızının da deyişleri vardır. Ozan, Konya âşıklaı bayramında çeşitli dallarda dereceler almıştır.

(KARAZ'LI) MUHİDDİN TERCANLI : 1911 yılında Erzurum'un Karaz (Kahramanlar) köyünde doğan ozan, kırk yaşlarında iken gördüğü rüyalar üzerine deyiş söylemeye başladığını belirtmektedir. Ozan, saz çalmamaktadır.

(KARS'LI) MURAT ÇOBANOĞLU : 11.3.1941 yılında Kars'ta doğan ve Merhum Gülistan Ustanın oğlu olan ozan 1951 yılından bu yana saz çalıp deyiş söylemektedir. Çok güçlü bir irticale sahip olan ve bir ara "Devranî", "Yananî" mahlaslarını kullanan Çobanoğlu, yurdun çeşitli köşelerinde yapılan âşıklar bayramında türkü ve atışma dallarında birincilikler almıştır.

(TORTUM'LU) MUSTAFA RUHANÎ : 27.VIII. 1931 yılında Tortum'da doğmuştur.-Geçirdiği bir kaza üzerine küçük yaşta gözlerini kaybeden ozan 1952 yılından bu yana saz çalıp deyiş söylemektedir. Güçlü bir irticale sahip olan ozan, yurdun çeşitli köşelerinde yapılan âşıklar bayramında türkü, atışma ve şiir dallarında dereceler almıştır.

(POSOF'LU) MÜDAMÎ : Asıl adı Zabit Ataman olup 1918 yılında Posof'un Demirdöğen köyünde doğmuş ve 8.XI.1968 tarihinde Posof'ta ölmüştür. 1932'den sonra deyiş söylemeye başlayan ozan saz çalmayı ve hikâye anlatmayı Şavşat'lı Tevfik Usta'dan öğrenmiştir. 5 hikâye tasnif etmiş olan ozanın dört çocuğundan ikisi şairdir.

SARAÇ HACI : Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamamıştır.

(ADANA'LI) SELAMİ : Asıl adı İbrahim olup 1860-1946 yılları arasında yaşamıştır. 15 yaşında saz çalıp deyiş söylemeye başlayan ozanın son yıllarını sefalet içinde geçirdiği belirtilmektedir.

(ALMUS'LU) SELMANÎ : Asıl adı İlvani Selman olup 1934 yılında Almus'un Kuruseki köyünde doğmuştur. Halen çiftçilikle uğraşan ozan 10-15 yaşlarından beri saz çalış deyiş söylediğini belirtmektedir. Yurdun çeşitli köşelerinde yapılan âşıklar bayramında türkü ve atışma dallarında birincilikler alan ozan şiirlerini "İki Cihan Dostu" (Istanbul 1971) adlı bir kitapta toplamıştır.

(BAYBURT'LU) SÜLEYMAN RUHİ : Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamamıştır.

(ÇILDIR'LI) ŞEREF TAŞLIOVA : 1938 yılında Çıldır'ın Gülyüzü köyünde doğmuştur. İlk ustası Âşık Senlik'in oğlu Âşık Kasım'dır. Küçük yaşlarından beri saz çalıp deyiş söyleyen ve çevredeki halk edebiyeti örneklerini çok iyi bilen ozan yurdun çeşitli köşelerinde yapılan âşıklar bayramında birincilikler almıştır.

(SIVAS'LI) TALİBÎ COŞKUN : Asıl adı Bektaş olup 1905 yılında Şarkışla'nın Altınyayla köyünde doğmuştur. Kendi kendini yetiştiren ozan, 1931 yılında yapılan Sıvas Âşıklar bayramına katılmıştır. Deyişlerini küçük broşürler halinde yayınlamaktadır. Bunların en mühimleri, "Talibi Coşkun ile Keklik Emine", "Trakya Destanı", "Seher Yeli Gibi" adlarını taşır.

(TORTUM'LU) ÜMMANÎ CAN : Asıl adı Yakup olup 1915 yılında Tortum'un Çamlıyamaç köyünde doğmuştur. 1933 yıllarında çobanlık yaptığı bir sırada "bade"içerek âşık olduğunu belirten ozan, dinî ve ahlakî konuları işleyen deyişleriyle tanınmıştır. Halen köyünde değirmencilikle uğraşan Ummanî Can, Yurdun çeşitli köşelerinde yapılan âşıklar bayramında dereceler almıştır.

(SIVAS'LI) VEHHAP SUZANÎ : 1931 yılında Sıvas'ta yapılan âşıklar bayramına katıldığını öğrendiğimiz ozan hakkında başkaca aydınlatıcı bilgi bulunamamıştır.

(KARS'LI) VEYSEL ŞAHBAZOĞLU : 1337 yılında Kars'ın Akyaka bucağına bağlı Üçpınar köyünde doğmuştur. Ozan , 1948 yılından bu yana saz çalıp deyiş söylediğini belirtmektedir.

(ŞARKIŞLA'LI) VEYSEL ŞATIROĞLU : 1894-1973 yılları arasında yaşayan ve çağımızın en büyük halk ozanı olarak bilinen Âşık Veysel Şatıroğlu, Şarkışla'nın Ağcakışla bucağına bağlı Sivrialan köyünde doğmuştur. 1901 yılında tutulduğu bir çiçek hastalığı sonucunda gözlerini kaybeden ozan, 10 yaşında saz çalmaya başlamıştır. Bir ara köy Enstitülerinde saz dersleri veren ozanın deyişleri, "Deyişler" (1944), "Sazımdan Sesler" (3. bas. 1950), "Dostlar Beni Hatırlasın" adlı kitaplarda toplanmıştır. Ayrıca, ozan hakkında bir çok tanıtıcı kitap ve makale yayınlanmıştır.

(SIVAS'LI) YARIM ALİ : 1931 yılında Sivas'ta yapılan âşıklar bayramına katıldığını öğrendiğimiz ozan hakkında başkaca aydınlatıcı bilgi bulunamamıştır.

(ERZURUM'LU) YAŞAR REYHANÎ : 1932 yılında Hasankale'nin Alvar köyünde doğan ve asıl adı Yaşar Yılmaz olan ozan, 1947 yılında Horasan'ın Aşağı Tahir Hoca köyündeki bir mezarda "bade" içtiğini ve o günden beri saz çalıp deyiş söylediğini belirtmektedir. Çok güçlü bir irticale sahip olan ozan, yurdun çeşitli köşelerinde yapılan âşıklar bayramında birincilikler almıştır. Yaşar Reyhanî deyişlerini "Alvar'lı Reyhanî" (1962) ve "Böyle Bağlar" (1966) adlı iki kitapta toplamıştır.

(AFYON'LU) YUSUF ZÜLÂLÎ : Hayatı hakkında aydınlatıcı bilgi bulunamamıştır.

BİBLİYOGRAFYA

KİTAPLAR :

Ali Rahmanî, İlkokul Şiirleri. Erzurum 1973 (s. 15,17)

Âşık Derdi Derya. Adana 1967, Yeni Adana Matbaası (S. 8)

Âşık Selmanî, İki Cihan Dostu. Istanbul 1971, Latin Matbaası (s. 42)

Âşık Veysel Şatıroğlu, Dostlar Beni Hatırlasın. Ankara 1970, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları (s. 206, 211, 213).

Bayrı Mehmet Halit, Halk Şairi XX. Yüzyıl. Istanbul 1957, Varlık Yayınevi (s. 29-30, 36-37, 47-49, 65-68).

Birdal, Celâl Hilmi, Tutaklı Halk Şairleinden Çağlayan ve Gamgüder. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bitirme Tezi (basılmamış), Erzurum 1969.

Boratav, Pertev Naili-Fıratlı, Halil Vedat, İzahlı Halk Şiiri Antolojisi. Ankara 1943, Maarif Matbaası (s. 203-204).

Burhanî-Yakup ve Efkârî Karşılaşmaları. Artvin, (s. 7-8).

Gazel, Aydın, Sıvas Halk Edebiyatı Örnekleri. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bitirme Tezi (basılmamış), Erzurum 1970 (s. 81-83).

Güiçay, Nuran, Karazlı Âşık Muhiddin Tercanlı. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bitirme Tezi (basılmamış), Erzurum 1973 (s. 73).

Kılıçözlü, Ziya, Hatay Halk Şairleri. Istanbul 1948, Kader Basımevi (s. 48-49).

Kocatürk Vasfi Mahir, Saz Şiiri Antolojisi. Ankara 1963, Ayyıldız Matbaası (s. 483, 498-500).

Öztelli, Cahit, Evlerinin Önü (Bütün Halk Türküleri). Istanbul 1972, Hürriyet Yayınları (s. 656).

Rayman Hayrettin, Yozgat Folkloru. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bitirme Tezi (basılmamış), Erzurum 1970.

Sevengil, Refik Ahmet, Çağımızın Halk Şairleri. Istanbul 1967, Atlas Kitabevi (s. 332-337, 340-342).

(Tecer), Ahmet Kutsi, Sıvas Halk Şairleri Bayramı. Sıvas 1932, Kâmil Matbaası (s. 5-6).

Ulu, Şükrü Erdoğan, Darende Şairleri Antolojisi. Ankara 1950, Güney Matbaacılık Ve Gazetecilik T.A.O. (s. 7).

Yağmurdereli, Nesib, Baba Salim (Hayatı ve Şiirleri). Trabzon 1940, İstiklâl Basımevi (s. 39, 46, 174).

DERGİLER :

Akpınar (Niğde), S. 27-31, Mayıs-Eylül 1937 (s. 25).

Çorumlu, S. 6, Eylül 1938 (s. 18-19) ; S. 8, İkinciteşrin 1938 (s. 286) ; S. 11, Şubat 1939 (s. 341).

Folklor Postası (Istanbul). S. 1, Ekim 1944 (s. 14).

Halk Bilgisi Haberleri (Istanbul), C. III, S. 29, Birinci teşrin 1933 (s. 113-120).

Karseli, C. II, S. 13, Ağustos 1965 (s. 15-16); C. II, S. 15, Ekim 1965 (s. 7); C. IV, S. 76, Kasım 1970 (s. 5) ; C. VIII, S. 94, Mayıs 1972 (s. 3).

Kütahya, S. 32, Mart 1927 (s. 4).

Sıvas Folkloru, S. 3, Nisan 1973 (s. 19).

Taşpınar (Afyon), C. V, S. 60 Birinciteşrin 1937 (s. 204) ; C. VI, S. 66, Nisan 1938 (s. 107) C. VI, S. 72, Birinciteşrin 1938 (s.203).

Türk Folklor Araştırmaları (Istanbul), C. II, S. 40, Kasım 1952 (s. 634-635); C. III, S. 61, Ağustos 1954 (s. 962) ; C. IV, S. 88, Mart 195d6 (s. 1268) ; C. VIII, S. 166, Mayıs 1963 (s. 3073-3074) ; C. VIII, S. 167, Haziron 1963 (s. 3101-3102) ; C. VIII, S. 169, Ağustos 1963 (s. 3151-3152) ; C. IX, S. 188, Mart 1965 (s. 3698); C. IX, S. 195, Ekim 1965 (s. 3888) ; C. XI, S. 225, Nisan 1965 (s. 4727-4728).

Türk Kültürü (Ankara), C. VII, S. 73, Kasım 1968 (s. 69).

Ülkü (Ankara), C. XI, S. 123, Kasım 1946 (s. 23-24) ; C. XI, S. 124, Kasım 1946 (s. 3-5).

Yücel (Istanbul), C. IV, S. 35, Sonkânun 1938 (s. 224) ;,C. V, S. 47, Sonkânun 1939 (s.265) ; C. XII, S. 143, Eylül 1948 (s. 313).